



Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

25 martie 2021 *

[Text îndreptat prin Ordonanța din 3 septembrie 2021]

„Recurs – Concurență – Înțelegeri – Produse farmaceutice – Piața medicamentelor antidepresive (citalopram) – Acorduri de soluționare amiabilă a litigiilor referitoare la brevete pentru procedee de fabricație, încheiate între un producător de medicamente originale, titular al acestor brevete, și producători de medicamente generice – Articolul 101 TFUE – Concurență potențială – Restrângere prin obiect – Calificare – Calculul quantumului amenzii – Dreptul la apărare – Termen rezonabil – Pierderea unor documente odată cu trecerea timpului – Obligație generală de prudență – Regulamentul (CE) nr. 1/2003 – Articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf – Plafonarea amenzii – Luare în considerare a exercițiului financiar care îl precedă pe cel al adoptării deciziei Comisiei Europene – Ultimul exercițiu complet de activitate economică normală”

În cauza C-611/16 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 25 noiembrie 2016,

Xellia Pharmaceuticals ApS, cu sediul în Copenhaga (Danemarca),

Alpharma LLC, fostă Zoetis Products LLC, cu sediul în Parsippany, New Jersey (Statele Unite),

reprezentate de D. W. Hull, solicitor,

recurente,

celelalte părți din procedură fiind:

[Astfel cum a fost îndreptat prin Ordonanța din 3 septembrie 2021] **Comisia Europeană**, reprezentată de F. Castilla Contreras, T. Vecchi, B. Mongin și C. Vollrath, în calitate de agenți, asistați de B. Rayment, barrister,

pârâtă în primă instanță,

* Limba de procedură: engleza.

susținută de:

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, reprezentat inițial de D. Guðmundsdóttir, Z. Lavery și D. Robertson, în calitate de agenți, asistați de J. Holmes, QC, și ulterior de D. Guðmundsdóttir, în calitate de agent, asistată de J. Holmes, QC,

intervenient în recurs,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul M. Vilaras, președinte de cameră, domnii D. Šváby (raportor) și S. Rodin, doamna K. Jürimäe și domnul P. G. Xuereb, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefieri: domnul M. Aleksejev, șef de unitate, și doamna C. Strömholm, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 24 ianuarie 2019,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatei generale,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Xellia Pharmaceuticals ApS și Alpharma LLC solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 8 septembrie 2016, Xellia Pharmaceuticals și Alpharma/Comisia (T-471/13, nepublicată, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2016:460), prin care s-a respins acțiunea având ca obiect, pe de o parte, anularea parțială a Deciziei C(2013) 3803 final a Comisiei Europene din 19 iunie 2013 referitoare la o procedură întemeiată pe articolul 101 [TFUE] și pe articolul 53 din Acordul privind SEE (cazul AT/39226 – Lundbeck) (denumită în continuare „decizia în litigiu”) și, pe de altă parte, reducerea cuantumului amenzii care le-a fost aplicată prin această decizie.

Cadrul juridic

Regulamentul (CE) nr. 1/2003

- 2 Sub titlul „Investigațiile privind sectoarele economice și tipuri de acorduri”, articolul 17 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101 și 102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167, rectificare în Ediție specială, 08/vol. 4, p. 269) prevede:

„Atunci când evoluția schimburilor dintre statele membre, rigiditatea prețurilor sau alte împrejurări sugerează posibilitatea restrângerii sau denaturării concurenței în cadrul pieței [interne], Comisia poate iniția o investigație privind un anumit sector al economiei sau un anumit tip de acord în diferite sectoare. Pe parcursul investigației, Comisia poate solicita întreprinderilor sau asociațiilor [a se citi

«asocierilor»] de întreprinderi în cauză să furnizeze informațiile necesare pentru aplicarea articolelor [101 și 102 TFUE] și poate efectua orice inspecție necesară în acest scop.”

3 Articolul 21 alineatul (3) din acest regulament prevede:

„O decizie adoptată în temeiul alineatului (1) nu poate fi executată fără autorizarea prealabilă a autorității judiciare naționale a statului membru în cauză. Autoritatea judiciară națională verifică dacă decizia Comisiei este autentică și dacă măsurile coercitive preconizate nu sunt nici arbitrare și nici excesive, având în vedere, în special, gravitatea încălcării suspectate, importanța elementelor de probă căutate, implicarea întreprinderii în cauză și probabilitatea rezonabilă ca registrele și documentele privind activitatea care au legătură cu obiectul inspecției să fie păstrate în incintele pentru care se solicită autorizația. Autoritatea judiciară națională poate solicita Comisiei, direct sau prin intermediul autorității de concurență a statului membru în cauză, explicații detaliate privind elementele care îi sunt necesare pentru a-i permite să verifice proporționalitatea măsurilor coercitive preconizate.

Totuși, autoritatea judiciară națională nu poate pune în discuție necesitatea inspecției și nici nu poate solicita să i se furnizeze informații din dosarul Comisiei. Controlul legalității deciziei Comisiei este exercitat doar de Curtea de Justiție.”

4 Articolul 23 alineatul (2) din regulamentul menționat prevede:

„Comisia poate aplica, prin decizie, amenzi asupra întreprinderilor și asociațiilor [a se citi «asocierilor»] de întreprinderi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea:

(a) încalcă articolul [101 sau 102 TFUE] sau

[...]

Pentru fiecare întreprindere și asociație [a se citi «asociere»] de întreprinderi care participă la încălcarea normelor, amenda nu depășește 10 % din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent.

[...]”

Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor

5 Punctele 19-22 și 37 din Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor”) prevăd:

„19. Cuantumul de bază al amenzii este legat de o proporție din valoarea vânzărilor, determinată în funcție de gradul de gravitate al încălcării, multiplicată cu numărul de ani în cursul cărora a avut loc încălcarea.

20. Evaluarea gravității se face caz cu caz pentru fiecare tip de încălcare, ținându-se seama de toate circumstanțele relevante în cazul respectiv.

21. Ca regulă generală, proporția din valoarea vânzărilor luată în calcul se fixează la un nivel de maximum 30 %.
22. Pentru a decide dacă proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz ar trebui să se situeze la limita inferioară sau la cea superioară a intervalului menționat anterior, Comisia ține seama de un anumit număr de factori, precum natura încălcării, cota de piață cumulată a tuturor părților în cauză, sfera geografică a încălcării și punerea în aplicare sau nu a încălcării.

[...]

37. Cu toate că prezentele orientări prezintă metodologia generală de stabilire a amenzilor, particularitățile unei cauze date sau necesitatea de a atinge un nivel disuasiv într-o anumită cauză pot justifica abaterea Comisiei de la această metodologie sau de la limitele fixate la punctul (21).”

Decizia din 15 ianuarie 2008 de deschidere a unei investigații privind sectorul farmaceutic

- 6 Considerentele (3)-(5) și considerentul (8) al Deciziei Comisiei din 15 ianuarie 2008 de deschidere a unei investigații privind sectorul farmaceutic în conformitate cu articolul 17 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (cazul nr. COMP/D2/39.514) (denumită în continuare „Decizia din 15 ianuarie 2008 de deschidere a unei investigații privind sectorul farmaceutic”) au următorul cuprins:

- „(3) Anumite împrejurări legate de concurența exercitată în general de medicamentele inovatoare și generice creează impresia că, în sectorul farmaceutic în Europa, concurența poate fi restrânsă sau denaturată, cum ar fi, de exemplu, o scădere a inovației ținând seama de numărul de medicamente noi care sosesc pe piață, precum și cazurile de intrare tardivă pe piață a furnizorilor de medicamente generice.
- (4) Unele elemente indică existența unor practici comerciale ale furnizorilor de medicamente, inclusiv, în mod specific, obținerea de brevete sau exercitarea drepturilor conferite acestora, care ar putea servi nu pentru a proteja inovația, ci pentru a împiedica concurența care provine din medicamentele inovatoare și/sau generice, proceduri contencioase care ar putea avea un caracter abuziv, precum și acorduri care pot avea caracter coluziv.
- (5) Aceste practici pot conduce la denaturări ale concurenței atunci când protejează în mod nejustificat furnizorii de medicamente existenți de concurența provenită din medicamente inovatoare sau generice, de exemplu din cauza extinderii *de facto* a protecției conferite de un brevet prin intermediul unui comportament unilateral sau al unor acorduri. Asemenea practici pot limita alegerea consumatorilor, pot reduce stimulentele economice pentru investiții în cercetarea și dezvoltarea unor produse noi și pot aduce atingere bugetelor alocate sănătății în sectoarele public și privat.

[...]

- (8) În cazul în care investigația privind sectorul farmaceutic ar indica eventuala existență a unor acorduri sau practici anticoncurențiale sau abuzuri de poziție dominantă, Comisia ori, dacă este cazul, autoritățile naționale de concurență ar putea avea în vedere luarea măsurilor adecvate pentru restabilirea concurenței în acest sector, în special prin deschiderea unor investigații în privința unor entități individuale care ar putea conduce la decizii în temeiul articolului [101] și/sau al articolului [102 TFUE].”

Istoricul litigiului

- 7 Prezentul recurs se înscrie în cadrul a șase recursuri conexe îndreptate împotriva a șase hotărâri ale Tribunalului pronunțate ca urmare a unor acțiuni în anulare introduse împotriva deciziei în litigiu, și anume, pe lângă prezentul recurs, cel formulat în cauza C-586/16 P [Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia] împotriva Hotărârii din 8 septembrie 2016, Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia (T-460/13, nepublicată, EU:T:2016:453), cel formulat în cauza C-588/16 P [Generics (UK)/Comisia] împotriva Hotărârii din 8 septembrie 2016, Generics (UK)/Comisia (T-469/13, nepublicată, EU:T:2016:454), cel formulat în cauza C-591/16 P (Lundbeck/Comisia) împotriva Hotărârii din 8 septembrie 2016, Lundbeck/Comisia (T-472/13, EU:T:2016:449), cel formulat în cauza C-601/16 P (Arrow Group și Arrow Generics/Comisia) împotriva Hotărârii din 8 septembrie 2016, Arrow Group și Arrow Generics/Comisia (T-467/13, nepublicată, EU:T:2016:450), precum și cel formulat în cauza C-614/16 P (Merck/Comisia) împotriva Hotărârii din 8 septembrie 2016, Merck/Comisia (T-470/13, nepublicată, EU:T:2016:452).
- 8 Istoricul litigiului a fost descris la punctele 1-38 din hotărârea atacată în termenii următori:

„Societățile în cauză în speță

- 1 H. Lundbeck A/S (denumită în continuare «Lundbeck») este o societate de drept danez care controlează un grup de societăți specializat în cercetarea, în dezvoltarea, în producția, în marketingul, în vânzarea și în distribuția de produse farmaceutice pentru tratamentul patologiilor care afectează sistemul nervos central, printre care depresia.
- 2 Lundbeck este o întreprindere de produse farmaceutice originale, și anume o întreprindere care își concentrează activitatea în sectorul cercetării privind noi medicamente și în sectorul comercializării acestora.
- 3 Alparma Inc. era o societate de drept american care își desfășura activitatea la scară mondială în sectorul farmaceutic, în special în ceea ce privește medicamentele generice. Până în luna decembrie 2008, aceasta s-a aflat sub controlul societății de drept norvegian A.L. Industrier AS. Ulterior, ea a fost achiziționată de o întreprindere farmaceutică din Regatul Unit care, la rândul său, a fost achiziționată de o întreprindere farmaceutică din Statele Unite. În cadrul acestor restructurări, Alparma Inc. a devenit, mai întâi în luna aprilie 2010, Alparma, LLC, ulterior, la 15 aprilie 2013, Zoetis Products LLC (denumită în continuare «Zoetis»), și, în sfârșit, la 6 iulie 2015, a redevenit Alparma LLC.
- 4 Alparma Inc. controla integral Alparma ApS, o societate de drept danez care deținea mai multe filiale în Spațiul Economic European (SEE) (denumite în continuare, global, «grupul Alparma»). În urma mai multor restructurări, la 31 martie 2008, Alparma ApS a devenit Axellia Pharmaceuticals ApS, redenumită în anul 2010 Xellia Pharmaceuticals ApS [...]

Produsul în cauză și brevetele referitoare la acesta

- 5 Produsul în cauză în speță este medicamentul antidepresiv care conține ingredientul farmaceutic activ (denumit în continuare «IFA») denumit citalopram.
- 6 În anul 1977, Lundbeck a depus în Danemarca o cerere de brevet pentru IFA citalopram, precum și pentru cele două procedee de alchilare și de cianare utilizate pentru producția acestui IFA. Între [anul] 1977 și [anul] 1985, în Danemarca și în mai multe țări din Europa Occidentală, au fost acordate brevete pentru acest IFA și pentru aceste procedee de fabricație [...]
- 7 În ceea ce privește SEE, protecția rezultată [din aceste brevete] și, eventual, din certificatele suplimentare de protecție (CCP) prevăzute de Regulamentul (CEE) nr. 1768/92 al Consiliului din 18 iunie 1992 privind instituirea unui certificat suplimentar de protecție pentru medicamente (JO 1992, L 182, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 11, p. 130) a expirat între [anul] 1994 (în Germania) și [anul] 2003 (în Austria). În special, în privința Regatului Unit, aceste brevete au expirat în luna ianuarie 2002.
- 8 În timp, Lundbeck a dezvoltat alte procedee mai eficiente de producție a citalopramului, în privința cărora a solicitat și, adesea, a obținut brevete în mai multe țări ale SEE, precum și de la Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) și de la Oficiul European de Brevete (OEB).
- 9 În primul rând, la 13 martie 2000, Lundbeck a depus o cerere de brevet la autoritățile daneze pentru un procedeu de producție a citalopramului, care prevedea o metodă de purificare, prin intermediul unei cristalizări, a sărurilor utilizate. Au fost depuse cereri analoge în alte țări ale SEE, precum și la OMPI și la OEB. În mai multe state membre, Lundbeck a obținut brevete pentru protecția procedurii de fabricație care utiliza cristalizarea (denumite în continuare «brevetele pentru cristalizare») în prima jumătate a anului 2002, în special la 30 ianuarie 2002 în Regatul Unit și la 11 februarie 2002 în Danemarca. OEB a acordat un brevet pentru cristalizare la 4 septembrie 2002. Pe de altă parte, în Țările de Jos, la 6 noiembrie 2000, Lundbeck obținuse deja un model de utilitate privind acest procedeu de fabricație [...], respectiv un brevet valabil șase ani, acordat fără o examinare prealabilă.
- 10 În al doilea rând, la 12 martie 2001, Lundbeck a depus o cerere de brevet la autoritățile Regatului Unit [al Marii Britanii și Irlandei de Nord] privind un procedeu de fabricație a citalopramului care prevedea o metodă de purificare, prin intermediul unei distilări în peliculă, a sărurilor utilizate. La 3 octombrie 2001, autoritățile din Regatul Unit au acordat Lundbeck un brevet privind această metodă de distilare în peliculă (denumit în continuare «brevetul pentru distilare în peliculă»). La 23 iunie 2004, acest brevet a fost însă revocat pentru lipsa noutății în raport cu alt brevet deținut de Lundbeck.
- 11 În sfârșit, la mijlocul anului 2002 sau la începutul anului 2003, Lundbeck intenționa să lanseze un nou medicament antidepresiv, Cipralex, bazat pe un IFA denumit escitalopram (sau S-citalopram). Acest nou medicament viza aceiași pacienți ca cei care puteau fi tratați cu medicamentul brevetat Cipramil dezvoltat de Lundbeck, bazat pe IFA citalopram. IFA escitalopram era protejat prin brevete valabile cel puțin până în anul 2012.

Acordul încheiat de Lundbeck cu grupul Alparma și alte elemente din context

- 12 În anul 2002, Lundbeck a încheiat șase acorduri privind citalopramul (denumite în continuare «acordurile în cauză») cu întreprinderi care își desfășurau activitatea în producția sau în vânzarea unor medicamente generice (denumite în continuare «[producătorii de medicamente] generice»), printre care și grupul Alpharma.
- 13 Acordul relevant în speță (denumit în continuare «acordul în litigiu») a fost încheiat între Lundbeck și Alpharma ApS la 22 februarie 2002, pentru o perioadă cuprinsă între această dată și 30 iunie 2003 (denumită în continuare «perioada relevantă»).
- 14 Înainte de încheierea acestui acord, în luna ianuarie 2002, grupul Alpharma cumpărase de la Alfred E. Tiefenbacher GmbH & Co. (denumită în continuare «Tiefenbacher») un stoc de comprimate de citalopram generic produse din IFA de societatea indiană Cipla, și a comandat și alte stocuri.
- 15 În privința preambulului acordului în litigiu (denumit în continuare «preambulul»), trebuie să se arate în special că:
 - primul considerent amintește că «Lundbeck este titulara unor drepturi de proprietate intelectuală care includ în special brevete privind producția [...] de IFA „Citalopram” [(scris cu „C” majusculă în textul integral al acordului)], care includ brevetele menționate în anexa A» la acest acord [...];
 - al doilea considerent arată că Lundbeck produce și vinde produse farmaceutice care conțin «Citalopram» în toate statele membre, precum și în Norvegia și în Elveția, aceste țări fiind definite, în ansamblu, drept «Teritoriu»;
 - al treilea și al patrulea considerent menționează că grupul Alpharma a produs sau a cumpărat produse farmaceutice care conțin «Citalopram» în «Teritoriu» fără consimțământul Lundbeck;
 - al cincilea și al șaselea considerent evidențiază că produsele grupului Alpharma au fost supuse de Lundbeck unor teste de laborator ale căror rezultate i-au dat acesteia din urmă motive substanțiale să creadă că metodele de producție utilizate pentru realizarea acestor produse încălcă drepturile sale de proprietate intelectuală;
 - al șaptelea considerent amintește că, la 31 ianuarie 2002, Lundbeck a introdus o acțiune la o instanță din Regatul Unit (denumită în continuare «acțiunea în contrafacere RU») pentru a obține o somație «împotriva vânzărilor grupului Alpharma de produse care conțin Citalopram pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală ale Lundbeck»;
 - al optulea considerent arată că grupul Alpharma recunoaște caracterul corect al observațiilor Lundbeck și se angajează să nu introducă pe piață «asemenea produse»;
 - al nouălea și al zecelea considerent precizează că Lundbeck:
 - «convine să plătească [grupului] Alpharma o compensație pentru a putea evita un litigiu privind brevetele», a cărui finalizare nu ar putea fi prevăzută cu certitudine absolută și care ar fi costisitor și cronofag;

- «convine, pentru soluționarea litigiului, să cumpere de la [grupul] Alpharma întregul său stoc de produse care conțin Citalopram și să îi plătească o compensație pentru aceste produse».

16 În ceea ce privește conținutul acordului în litigiu, trebuie să se arate în special că:

- punctul 1.1 [din acordul în litigiu] stipulează că grupul Alpharma, inclusiv «Filialele» sale, «anulează, încetează și se abține de la orice import, [...] producție [...] sau vânzare de produse farmaceutice care conțin Citalopram în Teritoriu [...] în [perioada relevantă]» și că Lundbeck retrace acțiunea în contrafacere RU;
- același punct precizează că el nu se aplică «niciunui produs care conține escitalopram»;
- punctul 1.2 prevede că, «[î]n cazul oricărei încălcări a obligației prevăzute [la punctul 1.1 din acordul în litigiu] sau la solicitarea adresată de Lundbeck, [grupul] Alpharma [...] se va supune voluntar unei somații provizorii din partea oricărei instanțe competente din orice țară de pe Teritoriu» și că Lundbeck va putea să obțină o asemenea somație fără depunerea unei garanții;
- punctul 1.3 precizează că, drept compensație pentru obligațiile prevăzute în acest acord și în vederea evitării cheltuielilor și a duratei litigiului, Lundbeck plătește grupului Alpharma suma de 12 milioane de dolari americani (USD), din care 11 milioane pentru produsele grupului Alpharma care conțin «Citalopram», în trei rate de 4 milioane fiecare, care trebuie plătite până la 31 martie 2002, până la 31 decembrie 2002 și, respectiv, până la 30 iunie 2003;
- punctul 2.2 prevede că, cel târziu la 31 martie 2002, grupul Alpharma livrează către Lundbeck tot stocul de produse care conțin «Citalopram» de care ar dispune la acea dată, și anume 9,4 milioane de comprimate aflate deja în posesia sa la momentul încheierii acordului în litigiu și 16 milioane de comprimate pe care le comandase.

17 Anexa A [la acordul în litigiu] conține o listă cu 28 de cereri de acordare a unor drepturi de proprietate intelectuală introduse de Lundbeck înainte de semnarea [acestui acord], din care nouă expiraseră deja la data respectivă. Aceste drepturi de proprietate intelectuală priveau procedeele pentru producția de IFA citalopram avute în vedere de brevetele pentru cristalizare și [de brevetul] pentru distilare în peliculă.

18 Pe de altă parte, trebuie să se precizeze că, la 2 mai 2002, o instanță din Regatul Unit a emis o ordonanță prin consimțământ prevăzând că procedura din acțiunea în contrafacere RU [era] suspendată din cauza încheierii acordului dintre Lundbeck și în special grupul Alpharma, potrivit căruia acesta din urmă «anul[a], opre[a] și se abțin[ea] de la orice import, [...] producție [...] sau vânzare în [statele membre], în Norvegia și în Elveția („Teritoriile Relevante”) de produse farmaceutice care conțin citalopram fabricat prin utilizarea procedeelelor de fabricație revendicate în [brevetele pentru cristalizare și în brevetul pentru distilare în peliculă acordate de autoritățile din Regatul Unit] sau în orice alt brevet echivalent obținut sau solicitat în Teritoriile Relevante până la 30 iunie 2003» [...]

Demersurile efectuate de Comisie în sectorul farmaceutic și procedura administrativă

- 19 În luna octombrie 2003, Comisia [...] a fost informată de Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST, autoritatea daneză de concurență și pentru protecția consumatorilor) despre existența acordurilor în cauză.
- 20 Întrucât cea mai mare parte a acestor acorduri priveau întreg SEE sau, în orice caz, alte state membre decât Regatul Danemarcei, s-a convenit examinarea de către Comisie a compatibilității acestora cu dreptul concurenței, iar KFST să nu mai continue analiza acestei chestiuni.
- 21 Între [anul] 2003 și [anul] 2006, Comisia a efectuat inspecții, în sensul articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul [nr. 1/2003], la Lundbeck și la alte societăți cu activitate în sectorul farmaceutic. Comisia a adresat de asemenea către Lundbeck și altei societăți solicitări de informații, în sensul articolului 18 alineatul (2) din regulamentul menționat.
- 22 La 15 ianuarie 2008, Comisia a adoptat decizia de inițiere a unei investigații privind sectorul farmaceutic, în conformitate cu articolul 17 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (cazul COMP/D2/39.514). Articolul unic din această decizie a precizat că investigația care urma să se desfășoare privea introducerea pe piață a unor medicamente inovatoare și generice de uz uman.
- 23 La 8 iulie 2009, Comisia a adoptat o comunicare având ca obiect sinteza raportului său de investigație privind sectorul farmaceutic. Această comunicare a cuprins versiunea integrală a raportului de investigație, drept «anexă tehnică», sub forma unui document de lucru al Comisiei, disponibil doar în limba engleză.
- 24 La 7 ianuarie 2010, Comisia a inițiat o procedură în privința Lundbeck.
- 25 În anul 2010 și în prima jumătate a anului 2011, Comisia a adresat solicitări de informații către Lundbeck și, printre altele, celorlalte societăți care erau părți la acordurile în cauză, printre care și grupului Alpharma.
- 26 La 24 iulie 2012, Comisia a inițiat o procedură privind, printre altele, [producătorii de medicamente] generice care erau părți la acordurile în cauză și le-a transmis acestora și Lundbeck o comunicare privind obiecțiunile.

[...]

- 30 La 19 iunie 2013, Comisia a adoptat [d]ecizia [în litigiu].

Decizia [în litigiu]

- 31 În decizia [în litigiu], Comisia a considerat că acordul în litigiu, ca și, de altfel, celelalte acorduri în cauză, constituia o restrângere a concurenței prin obiect, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE și al articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind [Spațiul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4)], săvârșită de Lundbeck și de Alpharma ApS, Alpharma Inc. și A.L Industrier [articolul 1 alineatul (3) din decizia [în litigiu]].
- 32 Astfel cum rezultă din rezumatul expus în considerentul (1087) al deciziei [în litigiu], în acest scop, Comisia s-a întemeiat mai ales pe următoarele elemente:

- la momentul încheierii acordului în litigiu, Lundbeck și grupul Alpharma erau concurenți cel puțin potențiali în mai multe țări ale SEE;
 - în temeiul acestui acord, Lundbeck a efectuat un transfer de valoare important în beneficiul grupului Alpharma;
 - acest transfer de valoare avea legătură cu acceptarea de către grupul Alpharma a unor limitări la intrarea pe piață, conținute în acordul respectiv, în special cu angajamentul grupului Alpharma de a nu vinde citalopram generic în SEE în perioada relevantă;
 - acest transfer de valoare corespundea în esență beneficiilor pe care grupul Alpharma ar fi putut să le obțină dacă ar fi intrat cu succes pe piață;
 - Lundbeck nu ar fi putut să obțină asemenea limitări ca urmare a aplicării brevetelor pentru cristalizare și [a brevetului] pentru distilare în peliculă (denumite în continuare «noile brevete ale Lundbeck [pentru procedee de fabricație]», întrucât obligațiile impuse grupului Alpharma în temeiul acordului în litigiu depășeau drepturile conferite titularului brevetelor pentru procedee de fabricație;
 - acordul în litigiu nu prevedea niciun angajament din partea Lundbeck de a se abține să introducă acțiuni în contrafacere împotriva grupului Alpharma în ipoteza în care acesta din urmă, după expirarea acordului în litigiu, ar fi intrat pe piață cu citalopramul generic.
- 33 Comisia a aplicat de asemenea amenzi tuturor părților la acordurile în cauză. În acest scop, a utilizat [Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor]. Deși, în privința Lundbeck, Comisia a urmat metodologia generală descrisă în [aceste orientări], întemeiată pe valoarea vânzărilor produsului relevant realizate de această întreprindere [considerentele (1316)-(1358) ale deciziei [în litigiu]], în schimb, în privința celorlalte părți la acordurile în cauză, și anume [producătorii de medicamente] generice, Comisia a recurs la posibilitatea, prevăzută la punctul 37 din orientările menționate, să nu aplice această metodologie, având în vedere particularitățile cauzei în privința părților respective [considerentul (1359) al deciziei [în litigiu]].
- 34 Astfel, în ceea ce privește părțile la acordurile în cauză, altele decât Lundbeck, printre care și grupul Alpharma, Comisia a considerat că, pentru a stabili cuantumul de bază al amenzii și pentru a-i asigura un efect suficient de disuasiv, trebuia să se țină seama de valoarea sumelor pe care Lundbeck le transferase acestora în temeiul acordurilor în cauză, fără a institui o diferențiere între încălcări potrivit naturii sau sferei lor geografice ori în funcție de cotele de piață ale întreprinderilor în cauză, factori care au fost abordați doar din motive de exhaustivitate [considerentul (1361) al deciziei [în litigiu]].
- 35 În ceea ce privește grupul Alpharma, Comisia a considerat că sumele pe care Lundbeck i le plătitese se ridicau la 11,1 milioane USD, echivalentul a 11,7 milioane de euro, potrivit cursului de schimb mediu al anului 2002. Acest cuantum era compus, pe de o parte, din 10,1 milioane USD pentru cumpărarea stocului de citalopram al grupului Alpharma, având în vedere o reducere de 900 000 USD aplicată ratei plătite de Lundbeck la 31 decembrie (a se vedea punctul 16 a patra liniuță [din hotărârea atacată]), pentru motivul că numărul de comprimate primite era inferior nivelului convenit și, pe de altă parte, de 1 milion USD ca urmare a cheltuielilor de judecată evitate prin încheierea acordului în litigiu [considerentele (545), (547), (1071), (1374) și nota de subsol 1867 din decizia [în litigiu]].

- 36 Având în vedere întreaga durată a investigației, Comisia a redus cu 10 % cuantumul amenzilor aplicate tuturor destinatarilor deciziei [în litigiu] [considerentele (1349) și (1380) ale deciziei [în litigiu]].
- 37 În sfârșit, Comisia a aplicat articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003, potrivit căruia, pentru fiecare întreprindere care participă la o încălcare, amenda nu putea depăși 10 % din cifra sa de afaceri totală din exercițiul financiar precedent, într-un mod separat, în privința [Xellia Pharmaceuticals], Zoetis și A.L Industrier, întrucât aceste societăți nu mai făceau parte din aceeași întreprindere la momentul adoptării deciziei [în litigiu] [considerentul (1384) al deciziei [în litigiu]]. În privința A.L Industrier, Comisia a luat în considerare cifra de afaceri realizată în 2011, iar nu pe cea din [anul] 2012, întrucât a considerat că datele pentru [anul] 2012 nu priveau un an de activități economice normale [considerentele (1386) și (1387) ale deciziei [în litigiu]].
- 38 Pe baza acestor considerații, Comisia a aplicat o amendă în cuantum de 10 530 000 de euro în solidar [Xellia Pharmaceuticals] și Zoetis, în timp ce răspunderea solidară a A.L Industrier a fost limitată la un cuantum de 43 216 euro [considerentul (1396) și articolul 2 alineatul (3) din decizia [în litigiu]].”

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 9 Prin înscrisul depus la grefa Tribunalului la 28 august 2013, Xellia Pharmaceuticals (denumită în continuare „Xellia”) și Zoetis, devenită Alpharma LCC, au introdus o acțiune având ca obiect anularea parțială a deciziei în litigiu și reducerea amenzii care le-a fost aplicată de Comisie.
- 10 În susținerea acțiunii, Xellia și Zoetis au invocat opt motive, întemeiate în esență, primul, pe o eroare vădită de apreciere în ceea ce privește interpretarea de către Comisie a domeniului de aplicare al acordului în litigiu, al doilea, pe erori de drept și de apreciere în ceea ce privește calificarea grupului Alpharma drept concurent potențial al Lundbeck, al treilea, pe o eroare vădită de apreciere în ceea ce privește calificarea acordului în litigiu drept „restrângere a concurenței prin obiect”, al patrulea, pe o eroare de drept în ceea ce privește constatarea existenței unei asemenea restrângeri, chiar în cazul în care domeniul de aplicare al acestui acord reflectă puterea inerentă de excludere deținută de noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, al cincilea, pe încălcarea dreptului la apărare, al șaselea, pe încălcarea principiului nediscriminării din cauză că Zoetis este destinatară a deciziei în litigiu, al șaptelea, pe erori care viciază calculul cuantumului amenzii care le-a fost aplicată și al optulea, pe o eroare vădită de apreciere care a privit o plafonare a părții din cuantumul amenzii pentru care A.L Industrier este codebitor.
- 11 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins această acțiune în totalitate.

Procedura în fața Curții

- 12 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 25 noiembrie 2016, Xellia și Alpharma LLC (denumite în continuare „recurențele”) au introdus prezentul recurs.
- 13 Prin înscrisurile depuse la grefa Curții la 28 iulie 2017, Regatul Unit a formulat o cerere de intervenție în susținerea concluziilor Comisiei în prezenta cauză, precum și în cauzele C-586/16 P [Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia], C-588/16 P [Generics

(UK)/Comisia], C-601/16 P (Arrow Group și Arrow Generics/Comisia) și C-614/16 P (Merck/Comisia), menționate la punctul 7 din prezenta hotărâre. Prin Ordonanțele din 25 octombrie 2017, Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia (C-586/16 P, nepublicată, EU:C:2017:831), Generics (UK)/Comisia (C-588/16 P, nepublicată, EU:C:2017:829), Arrow Group și Arrow Generics/Comisia (C-601/16 P, nepublicată, EU:C:2017:826), Xellia Pharmaceuticals și Alpharma/Comisia (C-611/16 P, nepublicată, EU:C:2017:825) și Merck/Comisia (C-614/16 P, nepublicată, EU:C:2017:828), președintele Curții a admis aceste cereri. Cu toate acestea, ținând seama în special de Ordonanța președintelui Curții din 5 iulie 2017, Lundbeck/Comisia (C-591/16 P, nepublicată, EU:C:2017:532), acesta a aplicat în privința statului membru respectiv, în toate cauzele menționate, un regim de confidențialitate în special versiunii confidențiale a deciziei în litigiu, Regatului Unit fiindu-i comunicată doar o versiune neconfidențială a acesteia.

- 14 La 27 noiembrie 2018, Curtea a decis ca prezenta cauză să fie atribuită Camerei a patra, care trebuia să se pronunțe în urma unei ședințe de audiere a pledoariilor comune în prezenta cauză și în cauzele C-586/16 P [Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia], C-588/16 P [Generics (UK)/Comisia], C-591/16 P (Lundbeck/Comisia), C-601/16 P (Arrow Group și Arrow Generics/Comisia) și C-614/16 P (Merck/Comisia) și după prezentarea concluziilor.
- 15 În temeiul articolului 61 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, la 29 noiembrie 2018, Curtea a transmis părților la procedura din prezenta cauză o serie de întrebări scrise în vederea prezentării unor răspunsuri orale în ședință, precum și un plan provizoriu al ședinței de audiere a pledoariilor care detalia în amănunt desfășurarea acesteia. În urma observațiilor părților din procedură, la 22 ianuarie 2019, le-a fost transmis un plan definitiv al ședinței.
- 16 Ședința de audiere a pledoariilor comună în prezenta cauză și în cauzele menționate la punctul 14 din prezenta hotărâre a avut loc la 24 ianuarie 2019.
- 17 La 6 februarie 2020, în temeiul articolului 62 din Regulamentul de procedură, doamna avocată generală a adresat părților din procedura în prezenta cauză o întrebare în vederea formulării unui răspuns scris, prin care le invita să își exprime poziția cu privire la influența eventuală a Hotărârii din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52), asupra motivelor invocate în prezenta cauză referitoare la existența unei concurențe potențiale între Lundbeck și producătorii de medicamente generice, precum și la calificarea acordurilor încheiate între Lundbeck și aceștia din urmă drept „restrângeri prin obiect”. Răspunsurile la această întrebare au fost primite la Curte la 6 martie 2020.
- 18 În urma pronunțării Hotărârii din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52), la 10 martie 2020, Curtea a luat decizia de judecare a prezentei cauze fără concluzii.

Concluziile părților în fața Curții

- 19 Prin recursul formulat, recurentele solicită Curții:
 - anularea, în tot sau în parte, a hotărârii atacate;
 - anularea, în tot sau în parte, a deciziei în litigiu;

- anularea sau reducerea substanțială a amenzii care le-a fost aplicată;
- cu titlu subsidiar, trimiterea cauzei Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe în conformitate cu hotărârea Curții și
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată aferente prezentei proceduri și a celor efectuate la Tribunal.

20 Comisia solicită Curții:

- respingerea recursului ca fiind nefondat în totalitate;
- obligarea recurenților la plata cheltuielilor de judecată.

21 Regatul Unit solicită Curții respingerea recursului în totalitate.

Cu privire la recurs

22 În susținerea recursului, recurențele invocă nouă motive.

23 Primul motiv este întemeiat pe nerespectarea prezumției de validitate a noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație în cadrul analizei existenței unei concurențe potențiale între Lundbeck și grupul Alpharma, iar al doilea motiv este întemeiat pe o răsturnare a sarcinii probei, precum și pe luarea în considerare de către Tribunal, în cadrul analizei menționate, a unor elemente care nu figurează în decizia în litigiu.

24 Al treilea și al patrulea motiv sunt întemeiate pe calificarea eronată a acordului în litigiu drept „restrângere prin obiect” și, respectiv, pe lipsa examinării aspectului dacă Comisia și-a dovedit afirmațiile cu privire la domeniul de aplicare al restrângerilor prevăzute în acordul în litigiu în privința grupului Alpharma.

25 Motivele al cincilea-al nouălea se întemeiază, în primul rând, pe o eroare de drept în ceea ce privește aprecierea duratei investigației desfășurate de Comisie și, respectiv, pe o atingere adusă dreptului la apărare al recurenților, în al doilea rând, pe tratamentul discriminatoriu suferit de Alpharma LLC, în al treilea rând, pe incertitudinea contextului juridic care ar fi trebuit să excludă aplicarea unei amenzi grupului Alpharma, în al patrulea rând, pe neluarea în considerare a gravității încălcării pentru stabilirea cuantumului amenzii aplicate grupului Alpharma prin decizia în litigiu și, în al cincilea rând, pe o eroare de drept, prin faptul că Tribunalul a aplicat un criteriu juridic eronat pentru stabilirea exercițiului financiar relevant în vederea determinării cuantumului maxim al amenzii care putea fi aplicată A.L. Industrier.

26 Trebuie să se examineze, mai întâi și împreună, primul și al doilea motiv, apoi, împreună, al treilea și al patrulea motiv și, în sfârșit, succesiv, motivele al cincilea-al nouălea.

Cu privire la primul și la al doilea motiv

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

- 27 Prin intermediul celui de al doilea motiv invocat în cadrul acțiunii lor în anulare, recurențele au arătat că, în ceea ce privește calificarea grupului Alpharma drept concurent potențial al Lundbeck, Comisia a săvârșit mai multe erori de drept și de apreciere.
- 28 Tribunalul a respins acest motiv la punctele 49-156 din hotărârea atacată.
- 29 Cu titlu introductiv, Tribunalul a sintetizat analiza referitoare la concurența potențială efectuată în decizia în litigiu, ocazie cu care a arătat cele ce urmează, la punctele 51-58 din hotărârea atacată:
- „51 În considerentele (615)-(620) ale deciziei [în litigiu], Comisia a analizat caracteristicile specifice ale sectorului farmaceutic și a diferențiat două faze în cursul cărora concurența potențială putea să se exprime în acest sector.
- 52 Prima fază poate să înceapă cu mai mulți ani înainte de următoarea expirare a brevetului pentru un IFA, atunci când [producătorii de medicamente] generice care doresc să lanseze o versiune generică a medicamentului în cauză încep să dezvolte procedee de fabricație viabile care conduc la un produs ce răspunde cerințelor normative. În continuare, într-o a doua fază, în vederea pregătirii intrării sale efective pe piață, este necesar ca [un producător de medicamente] generice să obțină o autorizație de introducere pe piață (AIP), în sensul Directivei 2001/83/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 noiembrie 2001 de instituire a unui cod comunitar cu privire la medicamentele de uz uman (JO [2001,] L 311, p. 67, Ediție specială, 13/vol. 33, p. 3), indiferent dacă obține comprimate de la unul sau de la mai mulți [producători de medicamente] generice sau le produce [el însuși], indiferent dacă găsește distribuitori sau instituie propria rețea de distribuție, cu alte cuvinte, efectuează o serie de demersuri preliminare, în lipsa cărora nu ar fi existat niciodată o concurență efectivă pe piață.
- [...]
- 54 În cadrul acestor două faze de concurență potențială, [producătorii de medicamente] generice se confruntă adesea cu chestiuni referitoare la dreptul brevetelor și la dreptul proprietății intelectuale. Cu toate acestea, [ei] identifică în general un mijloc pentru a evita orice încălcare a brevetelor existente, precum brevetele pentru procedee de fabricație. Astfel, [ei] dispun de mai multe opțiuni în această privință, [...]
- [...]
- 58 În ceea ce privește, în special, examinarea relației de concurență existente între Lundbeck și grupul Alpharma la momentul încheierii acordului în litigiu, în considerentele (1016)-(1039) ale deciziei [în litigiu,] Comisia a arătat în special că acest grup:
- încheiase deja un acord cu Tiefenbacher, care îi permitea să cumpere citalopram generic produs de societățile indiene Cipla sau Matrix și să utilizeze AIP de care Tiefenbacher dispunea deja;

- obținuse AIP în Țările de Jos, în Finlanda, în Danemarca și în Suedia și se aștepta să primească rapid o asemenea AIP în Regatul Unit;
 - avea deja în stoc 9,4 milioane de comprimate de citalopram produse conform procedurii Cipla și comandase încă 16 milioane;
 - publicase o listă de prețuri în Regatul Unit;
 - se pregătea să intre pe piață în mai multe țări ale SEE în termen de două până la șase săptămâni;
 - ajunsese la concluzia că procedeul utilizat de Cipla pentru producerea citalopramului încălca brevetul [Lundbeck ce proteja procedeul de fabricație care utilizează cristalizarea în ceea ce privește Regatul Unit], însă considera că avea șanse rezonabile de a putea evita o somație care să blocheze intrarea sa pe piață și de a obține invalidarea brevetului respectiv;
 - dispunea de posibilitatea de a trece la citalopramul produs de Matrix, care utiliza un procedeu de fabricație ce nu era considerat că încalcă noile brevete ale Lundbeck [pentru procedee de fabricație].”
- 30 În ceea ce privește posibilitatea ca grupul Alpharma să intre pe piață, Tribunalul a analizat două căi posibile.
- 31 În ceea ce privește prima cale, și anume intrarea pe piață prin intermediul unor comprimate fabricate potrivit procedurii utilizat de Cipla pentru producerea citalopramului (denumit în continuare „procedeul Cipla”), pe care grupul Alpharma le primise sau le comandase deja, Tribunalul a amintit, la punctul 85 din hotărârea atacată, conținutul unui e-mail al unui director general al acestui grup din 19 februarie 2002 (denumit în continuare „e-mailul din 19 februarie 2002”), vizat în considerentul (1027) al deciziei în litigiu, care se referea printre altele la cererile de declarare a nulității noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, ce aveau șanse rezonabile să fie admise, și care menționa posibilitatea de a se recurge la citalopramul produs conform procedurii de fabricație utilizat de Matrix, pe care îl considera că nu era problematic în raport cu noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație. La punctul 88 din această hotărâre, Tribunalul a dedus din această observație că însuși grupul Alpharma admitea că aprecia că dispune de șanse rezonabile pentru a obține anularea brevetului Lundbeck ce protejează procedeul de fabricație care utilizează cristalizarea în ceea ce privește Regatul Unit.
- 32 La punctele 91 și 92 din hotărârea menționată, Tribunalul a arătat că grupul Alpharma efectuase numeroase demersuri și acceptase realizarea unor investiții importante pentru a intra pe piață, pe care le-a inventariat.
- 33 La punctul 108 din aceeași hotărâre, Tribunalul a arătat că dintr-un e-mail intern în cadrul grupului Alpharma din 14 februarie 2002 și din e-mailul din 19 februarie 2002 reieșea că acest grup, având pe deplin cunoștință despre riscurile pe care le putea presupune intrarea pe piață, nu și-ar fi abandonat în mod necesar planurile dacă nu ar fi putut să încheie cu Lundbeck un acord suficient de avantajos.
- 34 La punctul 123 din hotărârea atacată, Tribunalul a adăugat că, deși obținerea de către Lundbeck, la 30 ianuarie 2002, a brevetului ce protejează procedeul de fabricație care utilizează cristalizarea în ceea ce privește Regatul Unit a surprins grupul Alpharma, în măsura în care acesta se aștepta ca cererea Lundbeck să fie respinsă, grupul menționat continua să considere că, în pofida existenței

anumitor riscuri, avea șanse rezonabile să obțină anularea acestui brevet și că, având în vedere în special demersurile și investițiile efectuate deja, intrarea pe piață rămânea, așadar, o posibilitate reală și concretă care constituia o opțiune diferită de încheierea cu Lundbeck a unui acord suficient de avantajos.

35 La punctul 132 din această hotărâre, Tribunalul a apreciat că, și în opinia Lundbeck, grupul Alpharma avea o posibilitate reală și concretă de intrare pe piață.

36 În sfârșit, la punctul 136 din hotărârea menționată, Tribunalul a statuat că faptul că procedeul Cipla încălca probabil brevetul Lundbeck ce protejează procedeul de fabricație care utilizează cristalizarea în ceea ce privește Regatul Unit nu constituia pentru grupul Alpharma o barieră la intrarea pe piață de o asemenea anvergură încât nu putea fi considerat concurent potențial al Lundbeck.

37 În ceea ce privește a doua cale de intrare pe piață, prin intermediul citalopramului produs potrivit procedurii de fabricație utilizat de Matrix, la punctele 139, 143 și, respectiv, 154 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat că contractul încheiat între Tiefenbacher și grupul Alpharma îi permitea acestuia din urmă să obțină citalopram produs potrivit procedurilor de fabricație utilizate de Cipla și Matrix, că grupul Alpharma considera că procedeul de fabricație utilizat de Matrix în acea perioadă pentru producerea citalopramului putea să îi permită intrarea pe piață fără a contraface brevetul Lundbeck ce protejează procedeul de fabricație care utilizează cristalizarea în ceea ce privește Regatul Unit și că, din această cauză, la momentul încheierii acordului în litigiu, trecerea efectivă la citalopramul produs conform procedurii de fabricație utilizat de Matrix constituia pentru grupul Alpharma o posibilitate reală și concretă de intrare pe piață.

38 În consecință, la punctul 155 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat că grupul Alpharma avea cel puțin două posibilități reale și concrete de intrare pe piață și că, din cauza acestor posibilități, exercita o presiune concurențială asupra Lundbeck.

39 În sfârșit, în răspunsul la al patrulea motiv invocat de recurente în susținerea acțiunii lor în anulare, întemeiat pe o eroare de drept în ceea ce privește constatarea existenței unei „restrângeri prin obiect”, chiar în cazul în care domeniul de aplicare al acordului în litigiu ar reflecta puterea de excludere inerentă noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, la punctul 339 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat printre altele următoarele:

„339 [...] în lumina principiilor rezultate din jurisprudența recapitulată la punctele 315 și 316 [din hotărârea atacată], trebuie să se observe că prezumția de validitate de care beneficiază orice brevet nu poate fi echivalentă cu o prezumție de nelegalitate a tuturor produselor introduse pe piață, cu privire la care un deținător de brevet consideră că acestea îl încălcă. Astfel, așa cum amintește Comisia în speță, Lundbeck avea obligația să demonstreze în fața instanțelor naționale, în cazul unei intrări a medicamentelor generice pe piață, că acestea încălcau un anumit brevet dintre brevetele sale pentru procedee de fabricație, o intrare „cu risc” din partea [unui producător de medicamente generice] nefiind, prin ea însăși, nelegală. În plus, în cadrul unui asemenea litigiu, pârâtul ar fi avut posibilitatea să conteste, prin intermediul unei cereri reconvenționale, validitatea brevetului de care s-ar fi prevalat Lundbeck. Într-adevăr, asemenea acțiuni sunt frecvente în materia brevetelor și conduc în numeroase cazuri la constatarea nevalidității brevetului pentru un procedeu de fabricație invocat, așa cum a arătat Comisia în considerentul (76) al deciziei [în litigiu].”

Argumentația părților

- 40 Prin intermediul primului motiv, îndreptat în special împotriva punctelor 54 și 339 din hotărârea atacată, recurențele critică Tribunalul că a concluzionat că grupul Alpharma era un concurent potențial al Lundbeck, în pofida unor elemente de probă care arătau în mod clar că produsele acestui grup contrafăceau noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, a căror validitate trebuia prezumată.
- 41 Potrivit recurențelor, Tribunalul avea obligația să se asigure că Comisia prezentase elemente de probă care să arate corespunzător cerințelor legale că noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație erau deficiente, întrucât, în caz contrar, aceste brevete trebuiau să fie prezumate valide, iar intrarea produselor contrafăcute trebuia prezumată ca fiind nelegală. Or, prin faptul că nu a procedat astfel, Tribunalul ar fi încălcat principiul elementar al prezumției de validitate a brevetelor și ar fi ignorat faptul că un brevet recunoaște titularului său un drept de exclusivitate, iar nu doar un drept de a invoca această exclusivitate în justiție. Procedând astfel, Tribunalul și-ar fi „disociat” aprecierea efectuată în temeiul articolului 101 TFUE de principiile care decurg din dreptul brevetelor.
- 42 În această privință, recurențele susțin că calitatea de concurent depinde de validitatea brevetului în cauză, care este incertă până la adoptarea unei hotărâri judecătorești definitive, afirmând în același timp că prezumția de validitate a brevetelor se impune în dreptul concurenței și obligă Comisia, care dorește să stabilească existența unei restrângeri a concurenței, să demonstreze caracterul deficient al brevetului în cauză. În plus, recurențele adaugă că, dacă nu ar fi recunoscută prezumția de validitate a brevetelor, orice acord amiabil ar restrânge întotdeauna concurența.
- 43 În speță, proba prezentată de Comisie privind caracterul deficient al brevetului Lundbeck ce protejează procedeul de fabricație care utilizează cristalizarea în ceea ce privește Regatul Unit nu ar fi fost examinată de Tribunal și nu ar putea fi stabilită prin simpla referire la un e-mail al unui membru din conducerea grupului Alpharma sau la declarații ale Lundbeck. În această privință, Comisia s-ar fi limitat să considere, astfel cum ar reieși din cuprinsul punctului 54 din hotărârea atacată, că brevetele pentru procedee de fabricație ar fi mai vulnerabile decât celelalte tipuri de brevete.
- 44 Mai mult, Comisia ar fi făcut abstracție de elementele de probă contemporane, potrivit cărora cele două părți la acordul în litigiu considerau că produsele grupului Alpharma contrafăceau noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație.
- 45 Prin intermediul celui de al doilea motiv, recurențele critică Tribunalul că nu a verificat dacă Comisia dovedise că, la data acordului în litigiu, grupul Alpharma avea efectiv posibilități reale de intrare pe piață cu comprimatele contrafăcute pe care le cumpărase, răsturnând astfel sarcina probei.
- 46 Conform Hotărârii din 29 iunie 2012, E.ON Ruhrgas și E.ON/Comisia (T-360/09, EU:T:2012:332, punctul 114), atunci când o parte se pregătește să intre pe piață și întâlnește un obstacol neprevăzut – în prezenta cauză, caracterul contrafăcut al produselor sale –, Comisiei i-ar reveni sarcina de a dovedi că, în pofida acestui obstacol, intrarea pe piață rămâne totuși o strategie viabilă din punct de vedere economic. Astfel, recurențele susțin că, în speță, Comisia avea obligația să dovedească faptul că probabilitatea ca grupul Alpharma să nu obțină câștig de cauză în cadrul unei acțiuni contencioase referitoare la noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de

fabricație era relativ redusă pentru ca intrarea pe piață să fi rămas o strategie viabilă din punct de vedere economic. Or, Comisia nu ar fi făcut această dovadă și s-ar fi limitat să indice că nu era sigur că Lundbeck își poate utiliza noile sale brevete pentru procedee de fabricație pentru a bloca intrarea pe piață a grupului Alpharma, astfel cum ar reieși din cuprinsul considerentului (1039) al deciziei în litigiu.

- 47 În plus, Tribunalul ar fi răsturnat sarcina probei, impunând recurentelor să dovedească faptul că noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație împiedicau intrarea pe piață să constituie o strategie viabilă din punct de vedere economic, dovadă cu atât mai dificil de realizat cu cât Comisia ar fi așteptat un interval de șase până la șapte ani pentru a notifica obiecțiunile sale grupului Alpharma.
- 48 Pe de altă parte, la punctul 108 din hotărârea atacată, Tribunalul s-ar fi întemeiat pe probe care nu figurează în decizia în litigiu, fără a permite recurentelor să combată pertinenta acestora și, prin urmare, care încalcă dreptul lor la apărare.
- 49 Comisia apreciază că primul și al doilea motiv trebuie să fie respinse.

Aprecierea Curții

- 50 Pentru a face obiectul interdicției de principiu prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE, trebuie nu numai ca comportamentul unor întreprinderi să dezvăluie existența unei coluziuni între ele – și anume un acord între întreprinderi, o decizie de asociere a unor întreprinderi sau o practică concertată –, dar și ca această coluziune să afecteze negativ și în mod semnificativ concurența în cadrul pieței interne [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 31].
- 51 Această din urmă cerință presupune, în ceea ce privește acordurile de cooperare orizontală încheiate între întreprinderi care activează la același nivel al lanțului de producție sau de distribuție, ca respectiva coluziune să intervină între întreprinderi care se află în situație de concurență cel puțin potențială, dacă nu chiar efectivă [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 32].
- 52 Pentru a aprecia dacă o întreprindere absentă de pe o piață se află într-un raport de concurență potențială cu una sau cu mai multe alte întreprinderi deja prezente pe piața respectivă, trebuie să se stabilească dacă există posibilități reale și concrete ca aceasta să intre pe piața menționată și să se afle în concurență cu cea sau cele din urmă, cu precizarea că acest criteriu nu impune nicidecum să se demonstreze cu certitudine că prima întreprindere va intra efectiv pe piața în cauză și, mai mult, că va fi în măsură să se mențină ulterior pe aceasta [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 36 și 38].
- 53 Atunci când este vorba despre acorduri, precum acordul în litigiu, care au drept consecință menținerea temporară în afara pieței a mai multor întreprinderi, trebuie să se stabilească, în raport cu structura pieței și cu contextul economic și juridic care reglementează funcționarea acesteia, dacă, în lipsa acordurilor menționate, ar fi existat posibilități reale și concrete ca aceste întreprinderi să intre pe piața amintită și să se afle în concurență cu întreprinderile stabilite pe aceasta [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 37 și 39].

- 54 În ceea ce privește mai specific asemenea acorduri intervenite în contextul deschiderii pieței, pentru producătorii de medicamente generice, a unui medicament care conține o substanță activă intrată recent în domeniul public, trebuie să se stabilească, luând în considerare în mod corespunzător constrângerile de reglementare proprii sectorului medicamentelor, precum și drepturile de proprietate intelectuală și, în special, brevetele deținute de producătorii de medicamente originale pentru unul sau mai multe procedee de fabricare a unei substanțe active intrate în domeniul public [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 40 și 41], dacă producătorul de medicamente generice are efectiv intenția fermă, precum și capacitatea proprie de a intra pe piață și nu întâmpină bariere la intrare care prezintă un caracter insurmontabil [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 58].
- 55 În acest scop, trebuie să se aprecieze, în primul rând, dacă, la data încheierii unor asemenea acorduri, producătorul respectiv efectuase demersuri pregătitoare suficiente care să îi permită să intre pe piața în cauză într-un termen de natură să creeze o presiune concurențială asupra producătorului de medicamente originale. În al doilea rând, trebuie să se verifice că intrarea pe piață a unui asemenea producător de medicamente generice nu întâmpină bariere la intrare care prezintă un caracter insurmontabil [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 43 și 45]. Pe de altă parte, constatarea unei concurențe potențiale între un producător de medicamente generice și un producător de medicamente originale poate fi confirmată de elemente suplimentare precum încheierea unui acord între aceștia, deși primul nu era prezent pe piața în cauză [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 54-56].
- 56 În ceea ce privește în special aprecierea existenței pe piața în cauză a unor bariere la intrare care prezintă un caracter insurmontabil, Curtea a indicat că existența unui brevet care protejează procedeul de fabricare a unei substanțe active intrate în domeniul public nu poate fi considerată, ca atare, o barieră insurmontabilă, în pofida prezumției de validitate aferente acestui brevet, din moment ce ea nu oferă nicio informație, în vederea aplicării articolelor 101 și 102 TFUE, cu privire la rezultatul unui eventual litigiu referitor la validitatea brevetului respectiv [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 46-51].
- 57 Prin urmare, existența unui asemenea brevet nu poate, ca atare, să împiedice calificarea drept „concurrent potențial” al producătorului medicamentului original în cauză a unui producător de medicamente generice care are efectiv intenția fermă, precum și capacitatea proprie de a intra pe piață și care, prin demersurile sale, se arată pregătit să conteste validitatea acestui brevet și să își asume riscul de a se confrunta, la momentul intrării sale pe piață, cu o acțiune în contrafacere introdusă de titularul brevetului respectiv [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 46].
- 58 Pe de altă parte, Curtea a precizat de asemenea că nu revenea autorității de concurență în cauză sarcina să efectueze o examinare a forței brevetului în discuție sau a probabilității ca un litigiu între titularul său și un producător de medicamente generice să poată conduce la constatarea că acest brevet este valid și contrafăcut [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 50].
- 59 În speță, reiese din hotărârea atacată, în special din cuprinsul punctelor 58, 85, 91, 92, 123, 139, 143 și 154, că grupul Alpharma a efectuat numeroase demersuri pentru obținerea AIP și a fost de acord să facă investiții importante pentru a intra pe piața citalopramului generic, dar și că

dispunea, la momentul încheierii acordului în litigiu, de cel puțin două posibilități reale și concrete de intrare pe piață. Prima posibilitate, și anume intrarea pe piață prin intermediul unor comprimate fabricate potrivit procedurii Cipla, pe care grupul Alpharma le primise sau le comandase la Tiefenbacher, nu a fost repusă în discuție de elementele noi aduse la cunoștința grupului Alpharma în lunile ianuarie și februarie ale anului 2002 în ceea ce privește caracterul posibil contrafăcut al procedurii Cipla. A doua posibilitate era aceea de intrare pe piață cu comprimate de citalopram fabricate conform procedurii Matrix, care nu prezenta un risc de contrafacere, procedeu de fabricație pe care grupul Alpharma nu îl deținea, dar pe care îl putea obține pe termen scurt prin intermediul contractului încheiat de acesta cu Tiefenbacher.

- 60 În plus, la punctele 88 și 136 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat că grupul Alpharma aprecia că brevetul Lundbeck ce protejează procedeu de fabricație care utilizează cristalizarea în ceea ce privește Regatul Unit nu constituia o barieră la intrarea sa pe piață și că, în cazul unui litigiu, acest grup avea șanse rezonabile să obțină anularea brevetului pentru procedeu de fabricație respectiv.
- 61 Pe de altă parte, Tribunalul a arătat, la punctul 132 din această hotărâre, că și Lundbeck a considerat că grupul Alpharma constituia un concurent potențial.
- 62 Având în vedere aceste constatări, Tribunalul a statuat în mod întemeiat, în special fără a încălca prezumția de validitate aferentă noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație și fără a inversa sarcina probei, că, la momentul încheierii acordului în litigiu, grupul Alpharma și Lundbeck se aflau într-un raport de concurență potențială.
- 63 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție prin afirmația recurentelor potrivit căreia Tribunalul ar fi făcut abstracție de probele contemporane acordului în litigiu potrivit cărora grupul Alpharma și Lundbeck considerau că produsele acestui grup încălcau noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație. Astfel, această afirmație este inadmisibilă, în cazul în care nu vizează cu precizie, conform articolului 169 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, un punct din motivarea hotărârii atacate și nici nu identifică probele contemporane acordului în litigiu de care Tribunalul ar fi făcut abstracție.
- 64 În sfârșit, în ceea ce privește afirmația recurentelor întemeiată pe faptul că, la punctul 108 din hotărârea atacată, Tribunalul s-ar fi întemeiat pe probe care nu figurează în decizia în litigiu, fără a le permite să combată relevanța lor, încălcând, prin urmare, dreptul lor la apărare, este suficient să se arate, astfel cum demonstrează sintagma „[î]n orice caz”, cuprinsă în partea introductivă a punctului 108 din hotărârea atacată, că acest punct enunță un motiv neesențial al hotărârii atacate în raport cu cele, necontestate de recurente, expuse la punctele 104-106 din hotărârea atacată, pentru a justifica respingerea argumentului acestora care este rezumat la punctul 103 din hotărârea menționată. Prin urmare, argumentul recurentelor referitor la punctul 108 din hotărârea atacată trebuie respins ca fiind inoperant (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 decembrie 2016, SV Capital/ABE, C-577/15 P, EU:C:2016:947, punctul 65).
- 65 Având în vedere cele ce precedă, primul motiv trebuie să fie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat, iar al doilea motiv trebuie să fie respins ca fiind în parte inoperant și în parte nefondat.

Cu privire la al treilea și la al patrulea motiv

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

- 66 În cadrul respingerii celui de al doilea motiv invocat de recurente în susținerea acțiunii lor în anulare, întemeiat pe erori de drept și de apreciere în ceea ce privește calificarea grupului Alpharma drept concurent potențial al Lundbeck, Tribunalul a arătat, la punctele 119 și 120 din hotărârea atacată, următoarele:
- „119 [...] trebuie să se arate, desigur, că obținerea de către Lundbeck, la 30 ianuarie 2002, a brevetului [ce protejează procedeul care utilizează] cristalizarea în Regatul Unit a surprins grupul Alpharma, întrucât acesta se aștepta ca cererea pe care Lundbeck o depusese în acest scop la 12 martie 2001 să fie respinsă, astfel cum reiese dintr-o declarație a directorului grupului Alpharma responsabil în special cu proprietatea industrială [...], prezentată de reclamante.
- 120 De asemenea, deși din e-mailul din 17 septembrie 2001, citat parțial în considerentul (482) al deciziei [în litigiu] și prezentat în versiune integrală în fața Tribunalului, rezultă că Tiefenbacher asigurase grupul Alpharma cu privire la faptul că procedeul Cipla nu încălca noile brevete ale Lundbeck [pentru procedee de fabricație], ulterior, acest grup a ajuns la concluzia că procedeul respectiv încălca brevetul [Lundbeck ce protejează procedeul de fabricație care utilizează cristalizarea în ceea ce privește Regatul Unit], astfel cum rezultă în special din e-mailul din 19 februarie 2002.”
- 67 Prin intermediul primului motiv invocat în cadrul acțiunii lor în anulare, recurente au arătat că, întrucât a considerat că, prin acordul în litigiu, grupul Alpharma se angajase să nu vândă citalopram generic în perioada relevantă, Comisia a săvârșit o eroare vădită de apreciere în ceea ce privește interpretarea domeniului de aplicare al acestui acord.
- 68 Pentru a respinge acest motiv, la punctele 164-243 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins succesiv argumentele invocate de recurente care priveau modul de redactare a punctului 1.1 din acordul în litigiu, preambulul său, împrejurările referitoare la încheierea sa, ordonanța prin consimțământ intervenită în urma acordului în litigiu pentru încetarea acțiunii în contrafacere RU și data la care grupul Alpharma a intrat pe piață.
- 69 La punctele 244-247 din această hotărâre, Tribunalul a statuat în final că recurente nu au reușit să combată elementele care i-au permis Comisiei să dovedească faptul că acordul în litigiu conținea restrângeri care le depășeau pe cele pe care Lundbeck ar fi putut să le obțină dacă se întemeia pe noile sale brevete pentru procedee de fabricație și dacă obținea câștig de cauză în cazul unui litigiu în această privință.
- 70 Prin intermediul celui de al treilea motiv invocat în cadrul acțiunii lor în anulare, recurente au arătat că Comisia săvârșise o eroare vădită de apreciere în ceea ce privește calificarea acordului în litigiu drept „restrângere a concurenței prin obiect”.
- 71 Tribunalul a respins acest motiv la punctele 248-333 din hotărârea atacată.
- 72 În acest scop, la punctele 251-257 din hotărârea atacată, Tribunalul a expus mai întâi unele observații introductive, cu ocazia cărora a amintit jurisprudența Curții referitoare la calificarea drept „restrângere prin obiect”.

73 În continuare, Tribunalul a arătat, în cadrul unei evocări a analizei efectuate în decizia în litigiu cu privire la existența unei restrângeri a concurenței prin obiect, în special următoarele:

„261 [...] din decizia [în litigiu] reiese că, deși restrângerile prevăzute de acordurile în cauză făceau parte din domeniul de aplicare al [noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație], cu alte cuvinte că aceste acorduri împiedicau doar intrarea pe piață a citalopramului generic produs printr-un procedeu de fabricație pe care părțile la acorduri îl considerau că, în mod potențial, contrafăcea aceste brevete, iar nu a oricărui citalopram generic, aceste acorduri ar restrânge totuși concurența prin obiect, întrucât împiedicaseră sau făcuseră inutil orice tip de contestare a [noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație] în fața instanțelor naționale, chiar dacă, potrivit Comisiei, acest tip de contestare făcea parte din concurența normală în materia brevetelor [considerentele (603)-(605), (625), (641) și (674) ale deciziei [în litigiu]].

262 Cu alte cuvinte, potrivit Comisiei, acordurile în cauză transformaseră incertitudinea cu privire la finalizarea unor asemenea acțiuni contencioase în certitudinea că genericele nu vor intra pe piață, împrejurare care putea constitui deopotrivă o restrângere a concurenței prin obiect atunci când asemenea limitări nu rezultau dintr-o analiză, efectuată de părțile la aceste acorduri, a fondului dreptului exclusiv în discuție, ci mai degrabă din importanța plății inverse care, într-un asemenea caz, eclipsa această evaluare și stimula [producătorul de medicamente] generice să nu își mai continue eforturile pentru a intra pe piață [considerentul (641) al deciziei [în litigiu]].

263 Trebuie să se sublinieze, în această privință, că, în decizia [în litigiu], Comisia nu a afirmat că toate soluționările amiabile privind brevetele, care conțineau plăți inverse, erau contrare articolului 101 alineatul (1) TFUE, ci doar că acest caracter disproporționat al unor asemenea plăți, asociat cu mai mulți alți factori, precum faptul că valorile acestor plăți păreau să corespundă cel puțin profiturilor preconizate de [producătorii de medicamente] generice în cazul unei intrări pe piață, lipsa unor clauze care să permită [producătorilor de medicamente] generice să își lanseze produsele pe piață la expirarea acordurilor fără a avea temeri cu privire la introducerea de către Lundbeck a unor acțiuni în contrafacere sau chiar prezența în aceste acorduri a unor restrângeri care depășeau întinderea domeniului de aplicare al [noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație], permitea să se concluzioneze că, în speță, acordurile în cauză aveau ca obiect restrângerea concurenței prin obiect, în sensul acestei dispoziții [a se vedea considerentele (661) și (662) ale deciziei [în litigiu]].”

74 În sfârșit, la punctele 266-333 din hotărârea atacată, Tribunalul a recurs la o apreciere a existenței unei „restrângeri prin obiect” în speță.

75 În acest cadru, la punctul 268 din această hotărâre, Tribunalul a reținut în special că, chiar dacă se presupune că domeniul de aplicare al acordului în litigiu ar coincide cu cel al noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, ar trebui să se concluzioneze că grupul Alpharma renunțase, în schimbul unei plăți inverse, la posibilitatea de intrare pe piață cu citalopramul produs potrivit procedurii Cipla, care era considerat că determina o contrafacere a unui brevet în privința căruia existau șanse rezonabile ca acesta să fi putut fi anulat, în condițiile în care grupul Alpharma avea această posibilitate reală și concretă, astfel încât plata a fost determinantă în alegerea sa de a renunța la aceasta.

- 76 La punctele 277-279 din această hotărâre, Tribunalul a refuzat să califice acordul în litigiu drept soluționare amiabilă. În acest scop, pe de o parte, Tribunalul a amintit jurisprudența Curții potrivit căreia un acord nu este exclus de la aplicarea dreptului concurenței doar pentru faptul că are ca obiect un brevet sau pentru că urmărește să soluționeze amiabil un litigiu în materia brevetelor. Pe de altă parte, Tribunalul a reținut că acordul în litigiu avea un domeniu de aplicare mai extins decât cel al acțiunii în contrafacere RU și că acțiunea respectivă fusese suspendată doar pe durata acestui acord, ceea ce excludea ipoteza ca acordul menționat să determine încetarea unui litigiu.
- 77 La punctul 287 din hotărârea menționată, pentru a respinge argumentația recurentelor potrivit căreia Comisia nu a dovedit cu certitudine că grupul Alpharma ar obține câștig de cauză în cadrul unui eventual litigiu privind noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, Tribunalul a statuat că nu era nicidecum necesară dovedirea cu certitudine de către Comisie că grupul Alpharma ar fi câștigat litigiul dacă ar fi ales calea contencioasă.
- 78 În ceea ce privește valoarea plății efectuate de Lundbeck în beneficiul grupului Alpharma, la punctele 296 și, respectiv, 298 din aceeași hotărâre, Tribunalul a arătat în special că Comisia observase în mod întemeiat că valoarea acestei plăți era legată de profiturile preconizate de grupul Alpharma și că acea valoare constituia un profit cert pentru acesta, în timp ce profitul care putea decurge din intrarea pe piață era aleatoriu.
- 79 La punctele 301-310 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că, în mod întemeiat, Comisia asimilase împrejurările speței cu cele care se regăseau în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 20 noiembrie 2008, Beef Industry Development Society și Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643).
- 80 La punctele 311-326 din această hotărâre, Tribunalul a refuzat de asemenea să admită argumentația recurentelor potrivit căreia acordul în litigiu nu putea fi calificat drept „restrângere prin obiect” în lipsa unui precedent și din cauza insecurității juridice ce caracteriza acest tip de acorduri.
- 81 În acest scop, la punctele 315-317 din hotărârea menționată, Tribunalul a amintit mai întâi jurisprudența Curții privind aplicarea dreptului concurenței în domeniul specific al drepturilor de proprietate intelectuală. În continuare, la punctul 318 din aceeași hotărâre, Tribunalul a constatat că atât Lundbeck, cât și grupul Alpharma erau conștiente că conduita lor era cel puțin susceptibilă să ridice probleme din punctul de vedere al dreptului concurenței. La punctele 319 și 320-325 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că nu era necesar ca același tip de acorduri ca acordul în litigiu să fi fost deja sancționat de Comisie pentru ca acesta să poată fi considerat o „restrângere a concurenței prin obiect” și, respectiv, că comunicatul de presă al KFST din 28 ianuarie 2004 (denumit în continuare „comunicatul de presă al KFST”) invocat de recurente nu se opunea, în speță, unei asemenea calificări. În continuare, la punctul 326 din hotărârea atacată, Tribunalul a concluzionat că, „deja în perioada încheierii acordului în litigiu, se stabilise că titularul unui brevet nu avea dreptul să plătească un concurent potențial pentru ca acesta să fi renunțat la mai multe sau chiar la toate posibilitățile reale și concrete de intrare pe piață în schimbul unei sume plătite de titularul respectiv și determinate prin luarea în considerare a profiturilor preconizate de acest concurent în cazul intrării pe piață”.

Argumentația părților

- 82 Prin intermediul celui de al treilea motiv, îndreptat împotriva punctelor 248-333 din hotărârea atacată, recurentele apreciază că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a confirmat, cu încălcarea Hotărârii din 11 septembrie 2014, CB/Comisia (C-67/13 P, EU:C:2014:2204), că acordul în litigiu constituia o „restrângere prin obiect”.
- 83 În primul rând, la punctele 57 și 58 din acea hotărâre, Curtea ar preciza că o calificare drept „restrângere prin obiect” necesită o probabilitate ridicată de a aduce atingere concurenței și că aceasta trebuie apreciată în mod restrictiv, întrucât ar priva pârâții de garanții procedurale elementare și nu poate conduce la interzicerea unor acorduri care s-ar putea dovedi favorabile concurenței. În speță, recurentele critică punctul 287 din hotărârea atacată, prin care Tribunalul ar fi dedus din faptul că grupul Alpharma era un concurent potențial al Lundbeck, *quod non*, că acordul în litigiu era de natură să restrângă concurența cu un grad de probabilitate ridicat. Or, chiar dacă se presupune că grupul Alpharma ar fi fost un concurent potențial al Lundbeck, acest lucru ar permite nu să se concluzioneze că acordul în litigiu era susceptibil să restrângă concurența cu un grad de probabilitate ridicat, ci doar că era probabil ca acesta să restrângă concurența.
- 84 În această privință, recurentele susțin că era indispensabil să se stabilească „scenariul contrafactual”, și anume să se stabilească ceea ce s-ar fi întâmplat în lipsa acordului în litigiu. Astfel, pentru a demonstra că acordul în litigiu era susceptibil să genereze efecte negative asupra concurenței cu un grad de probabilitate ridicat, Comisia ar fi trebuit să demonstreze că, în lipsa acordului în litigiu, ar fi fost foarte probabil ca grupul Alpharma să obțină câștig de cauză în cadrul unui litigiu privind noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație sau să încheie un acord mai puțin restrictiv decât acordul în litigiu, care să îi permită să intre mai devreme pe piață. Or, chiar dacă ar fi admise șansele de succes ale grupului Alpharma avute în vedere de Lundbeck, și anume 50 %-60 % ca brevetul Lundbeck ce protejează procedeul de fabricație care utilizează cristalizarea în ceea ce privește Regatul Unit să fie anulat, acest lucru nu ar permite să se considere că acordul în litigiu era susceptibil să restrângă concurența cu un grad de probabilitate ridicat, cu atât mai mult cu cât grupul Alpharma ar fi descoperit tardiv caracterul contrafăcut al produsului său, astfel cum ar reieși din cuprinsul punctelor 119-121 din hotărârea atacată.
- 85 Pe de altă parte, potrivit recurențelor, soluția reținută de Tribunal ar putea conduce la un nonsens dacă ar trebui să se demonstreze ulterior că noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație erau valabile. Astfel, acordurile în cauză ar constitui întotdeauna o restrângere prin obiect, chiar dacă brevetul în cauză ar fi considerat ulterior valabil, iar vânzarea produselor contrafăcute ar fi considerată nelegală.
- 86 În al doilea rând, recurentele susțin că, în Hotărârea din 11 septembrie 2014, CB/Comisia (C-67/13 P, EU:C:2014:2204), Curtea a subliniat importanța experienței dobândite în ceea ce privește tipurile de acorduri analoge acordului în litigiu. Or, la punctele 311-326 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi respins în mod eronat argumentul potrivit căruia era inadecvat ca acordul în litigiu să fie calificat drept „restrângere prin obiect” în lipsa experienței în domeniul acordurilor de soluționare amiabilă a litigiilor în materie de brevete care prevăd plăți inverse. Procedând astfel, Tribunalul ar fi negat orice specificitate a acordului în litigiu în raport cu practica decizională și jurisdicțională europeană în dreptul concurenței în legătură cu drepturile de proprietate intelectuală și, în egală măsură, ar fi făcut abstracție de pozițiile doctrinare foarte partajate cu privire la acest tip de acorduri. În plus, recurentele susțin că, la punctul 318 din

hotărârea atacată, Tribunalul nu putea deduce că acordul în litigiu constituia o „restrângere prin obiect” din faptul că Lundbeck și grupul Alpharma erau conștiente că acordul lor era susceptibil să ridice probleme în raport cu dreptul concurenței sau făcuse obiectul unei consultări juridice pentru emiterea unui aviz. De asemenea, recurentele susțin că, la punctul 319 din hotărârea atacată, Tribunalul nu putea aprecia, fără a încălca cerința privind interpretarea strictă a noțiunii „restrângere prin obiect”, că experiența privind forma generală de coluziune permitea să se rețină în speță această calificare, ținând seama de specificitatea acordurilor de soluționare amiabilă a litigiilor în materia brevetelor care prevăd plăți inverse, care s-ar situa la intersecția dreptului concurenței și a dreptului brevetelor și care, de altfel, s-ar diferenția net de cele vizate în Hotărârea din 20 noiembrie 2008, Beef Industry Development Society și Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643), citată de Tribunal la punctele 301-310 din hotărârea atacată. Astfel, acordul în litigiu s-ar putea explica prin voința legitimă a Lundbeck de a se proteja împotriva unei intrări cu caracter de contrafacere pe piața sa de medicamente și de consecințele care decurg din aceasta, precum și prin voința legitimă a grupului Alpharma de a evita consecințele financiare și juridice ale intrării sale pe piață, a cărei nelegalitate ar fi fost descoperită tardiv, și de a administra un stoc important de produse contrafăcute. Recurentele critică de asemenea Tribunalul pentru faptul că nu a ținut seama, la punctele 320, 321 și 325 din hotărârea atacată, de comunicatul de presă al KFST, potrivit căruia acordurile în cauză se aflau într-o „zonă de umbră juridică”, și nici de îndoielile Comisiei privind calificarea acestor acorduri, care justifică o investigație sectorială la finalul căreia considera că asemenea acorduri trebuiau să facă obiectul unei examinări de la caz la caz, cu luarea în considerare a tuturor faptelor pertinente. Or, asemenea elemente nu ar permite să se concluzioneze, astfel cum a procedat Tribunalul la punctul 326 din hotărârea atacată, că acordul în litigiu putea fi calificat drept „restrângere prin obiect”.

- 87 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, îndreptat împotriva punctelor 160-247 din hotărârea atacată, recurentele susțin că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept și a încălcat principiul prezumției de nevinovăție prin faptul că a omis să examineze dacă Comisia dovedise afirmațiile sale potrivit cărora, pe de o parte, restrângerea prevăzută în acordul în litigiu depășea cadrul noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație și, pe de altă parte, grupul Alpharma se angajase prin contract să nu vândă citalopram fabricat potrivit unui procedeu de fabricație care nu contrafăcea aceste brevete, aspecte invocate totuși de recurente în cadrul primului lor motiv de anulare. Procedând astfel, la punctul 162 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi exonerat Comisia de sarcina probei care îi revenea și, prin urmare, ar fi inversat această sarcină, impunând recurentelor, la punctele 162-243 din această hotărâre, să dovedească faptul că nu exista nicio restricție la vânzarea unui citalopram care nu era contrafăcut.

Aprecierea Curții

- 88 Cu titlu introductiv, trebuie să se arate că, prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurentele critică Tribunalul că a încălcat principiul prezumției de nevinovăție și că a inversat sarcina probei prin înlăturarea primului motiv pe care l-au invocat în susținerea acțiunii lor în anulare, întemeiate pe o eroare vădită de apreciere în ceea ce privește interpretarea dată de Comisie domeniului de aplicare al acordului în litigiu.
- 89 În această privință, din cuprinsul punctului 157 din hotărârea atacată reiese că recurentele au susținut în cadrul acestui prim motiv că Comisia săvârșise o eroare vădită de apreciere atunci când a considerat că, prin acordul în litigiu, grupul Alpharma se angajase să nu vândă citalopram generic în perioada relevantă, întrucât Comisia nu ar fi dispus de elemente de probă în acest sens.

- 90 Reiese de asemenea din cuprinsul punctelor 244-247 din această hotărâre că Tribunalul a considerat că Comisia a dovedit corespunzător cerințelor legale că interpretarea literală, contextuală și teleologică a acordului în litigiu permitea să se concluzioneze că obligațiile asumate de grupul Alpharma în temeiul punctului 1.1 din acest acord nu erau limitate la citalopramul produs potrivit unor procedee de fabricație în privința cărora acest grup și Lundbeck admiseseră că încălcau noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, respingând succesiv, la punctele 162-243 din hotărârea menționată, ansamblul argumentelor recurențelor privind formularea acordului în litigiu, împrejurările în care a fost încheiat, precum și evenimentele intervenite ulterior acestei încheieri.
- 91 În consecință, prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurențele se limitează să solicite Curții să aprecieze din nou toate elementele de fapt și de probă prezentate Tribunalului cu privire la domeniul de aplicare al acordului în litigiu.
- 92 În această privință, din articolul 256 TFUE, precum și din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene rezultă că recursul este limitat la chestiuni de drept. Prin urmare, Tribunalul este singurul competent să constate și să aprecieze faptele pertinente, precum și să aprecieze elementele de probă. Aprecierea acestor fapte și a acestor elemente de probă nu constituie, așadar, cu excepția cazului denaturării lor, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții în cadrul unui recurs.
- 93 Or, recurențele nu au susținut nicidecum și, *a fortiori*, nici nu au demonstrat o denaturare a elementelor de fapt sau de probă de către Tribunal.
- 94 Pe de altă parte, faptul că Tribunalul nu le-a admis argumentația nu implică, astfel cum susțin recurențele, că a încălcat principiul prezumției de nevinovăție sau că a inversat sarcina probei, ci doar că a considerat că argumentele invocate de acestea nu erau suficient de convingătoare.
- 95 Prin urmare, al patrulea motiv trebuie să fie respins ca inadmisibil.
- 96 În ceea ce privește al treilea motiv, trebuie amintit că Curtea a avut deja ocazia să precizeze, astfel cum Tribunalul a arătat la punctele 252-254, precum și la punctul 256 din hotărârea atacată, că noțiunea de „restrângere prin obiect” trebuie să fie interpretată în mod strict și nu poate fi aplicată decât anumitor acorduri între întreprinderi, care prezintă, în sine și ținând seama de cuprinsul dispozițiilor lor, de obiectivele pe care le urmăresc, precum și de contextul economic și juridic în care se înscriu, un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a se putea considera că examinarea efectelor lor nu este necesară, din moment ce anumite forme de coordonare între întreprinderi pot fi considerate, prin însăși natura lor, dăunătoare pentru funcționarea normală a concurenței [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 67, precum și jurisprudența citată].
- 97 În ceea ce privește acordurile similare de soluționare amiabilă a litigiilor referitoare la un brevet pentru procedeul de fabricare a unei substanțe active intrate în domeniul public, care sunt încheiate între un producător de medicamente originale și mai mulți producători de medicamente generice și care au avut ca efect amânarea intrării pe piață a unor medicamente generice în schimbul transferurilor de valori cu caracter monetar sau nemonetar ale primului în favoarea celor din urmă, Curtea a statuat că asemenea acorduri nu pot fi considerate, în toate cazurile, o „restrângere prin obiect”, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 84 și 85].

- 98 Cu toate acestea, calificarea drept „restrângere prin obiect” trebuie să fie reținută atunci când din analiza acordului de soluționare amiabilă în cauză reiese că transferurile de valori prevăzute de acesta se explică numai prin interesul comercial atât al titularului brevetului, cât și al pretinsului autor al contrafacerii de a nu concura pe baza meritelor, în măsura în care acordurile prin care concurenții înlocuiesc în mod conștient riscurile concurenței cu o cooperare practică între ei intră în mod evident sub incidența calificării drept „restrângere prin obiect” [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, *Generics (UK)* și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 83 și 87].
- 99 În vederea acestei examinări, trebuie să se aprecieze, în fiecare caz în parte, dacă soldul pozitiv net al transferurilor de valori de la producătorul de medicamente originale la producătorul de medicamente generice era suficient de important pentru a-l încuraja efectiv pe acesta din urmă să renunțe la intrarea pe piață în cauză și, prin urmare, să nu concureze, pe baza meritelor sale, producătorul de medicamente originale, fără a fi necesar ca acest sold pozitiv net să fie în mod necesar superior beneficiilor pe care producătorul de medicamente generice respectiv le-ar fi realizat dacă ar fi obținut câștig de cauză în procedura în materie de brevete [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, *Generics (UK)* și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 93 și 94].
- 100 În speță, reiese din hotărârea atacată, în special din cuprinsul punctelor 261, 263, 268, 296, 298 și 326, mai întâi, că acordul în litigiu prevedea angajamentul grupului Alpharma de a nu intra pe piață pe durata acestui acord, în schimbul plăților efectuate în beneficiul său de Lundbeck, al căror quantum era legat de profiturile preconizate de grupul Alpharma. Tribunalul a arătat de asemenea că, chiar dacă se presupune că acest quantum trebuie să fie majorat la un quantum inferior celui de 10 milioane USD reținut de Comisie, acesta ar constitui totuși un beneficiu cert pentru grupul Alpharma, din moment ce beneficiul care putea decurge din intrarea sa pe piață era aleatoriu.
- 101 La punctele 278 și 279 din această hotărâre, Tribunalul a considerat în continuare că acordul în litigiu avea un domeniu de aplicare mai extins decât cel al acțiunii în contrafacere RU, care privea în mod specific comprimatele pe care grupul Alpharma deja le primise sau le comandase, și care, de altfel, a fost doar suspendat prin acordul în litigiu, fapt confirmat de declarația Lundbeck, reluată în decizia în litigiu, potrivit căreia acest acord nu determina încetarea unui litigiu.
- 102 Procedând astfel, Tribunalul se alătură aprecierii efectuate de Comisie în decizia în litigiu și amintită la punctul 262 din hotărârea atacată, potrivit căreia, în esență, acordul în litigiu transformase incertitudinea cu privire la rezultatul unor acțiuni contencioase referitoare la noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație în certitudinea că grupul Alpharma nu va intra pe piață, chiar dacă acest acord fusese încheiat nu în urma unei analize efectuate de acest grup cu privire la meritele brevetelor în cauză pentru procedee de fabricație, ci mai degrabă din cauza importanței plății inverse prevăzute, care îl stimula să nu își mai continue eforturile pentru a intra pe piață.
- 103 Prin urmare și fără a fi nevoie să se stabilească dacă, la punctele 301-310 din hotărârea atacată, Tribunalul a putut în mod întemeiat să asimileze acordul în litigiu cu acordurile în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 20 noiembrie 2008, *Beef Industry Development Society și Barry Brothers* (C-209/07, EU:C:2008:643), trebuie să se considere că Tribunalul a concluzionat fără a săvârși o eroare de drept că acordul în litigiu intra sub incidența calificării drept „restrângere prin obiect” în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE.
- 104 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție prin argumentele invocate de recurente.

- 105 În primul rând, acestea nu au temei să reproșeze Tribunalului că, la punctul 287 din hotărârea atacată, nu a statuat că Comisia avea obligația să aprecieze în mod obiectiv șansele reale ale grupului Alpharma să aibă câștig de cauză în litigiile privind noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație.
- 106 În această privință, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 60 din Hotărârea pronunțată astăzi în cauza C-591/16 P, Lundbeck/Comisia, și din cuprinsul punctului 80 din Hotărârea pronunțată astăzi în cauza C-588/16 P, Generics (UK)/Comisia, ca și aprecierea existenței unui eventual raport de concurență potențială între părțile la un acord de soluționare amiabilă, precum acordul în litigiu [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 50], aprecierea forței brevetelor în discuție pentru procedee de fabricație ca fiind șanse de succes ale oricărei părți la acordul respectiv de soluționare amiabilă nu este pertinentă pentru calificarea acestui acord drept „restrângere prin obiect”, din moment ce, la punctul 346 din hotărârea atacată, s-a constatat că perspectiva transferurilor de valoare de la producătorul de medicamente originale este cea care l-a determinat pe producătorul de medicamente generice să renunțe la intrarea pe piață [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 89].
- 107 Într-adevăr, calificarea acordului în litigiu drept „restrângere prin obiect” depinde numai de aspectul dacă părțile la acest acord au înlocuit în mod conștient riscurile concurenței cu o cooperare practică între ele, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 98 din prezenta hotărâre.
- 108 În al doilea rând, recurențele nu pot să critice Tribunalul nici pentru că a reținut calificarea acordului în litigiu drept „restrângere prin obiect”, deși acest acord dădea un răspuns la unele preocupări legitime atât din partea grupului Alpharma, cât și din partea Lundbeck, în sensul că acestui grup i se permitea să evite consecințele financiare și juridice ale unei intrări nelegale pe piață, precum și administrarea unui stoc important de produse contrafăcute, iar Lundbeck să se protejeze împotriva asimetriei riscurilor existente între titularul brevetelor pentru procedee de fabricație și producătorii de medicamente generice.
- 109 Astfel cum Tribunalul a statuat în mod întemeiat la punctele 277 și 317 din hotărârea atacată, un acord, pe de o parte, nu este exclus de la aplicarea dreptului concurenței doar pentru faptul că are ca obiect un brevet sau pentru că urmărește să soluționeze amiabil un litigiu în materie de brevete (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 septembrie 1988, Bayer și Maschinenfabrik Hennecke, 65/86, EU:C:1988:448, punctul 15) și, pe de altă parte, poate fi considerat că are un obiect restrictiv chiar dacă nu are drept obiectiv unic restrângerea concurenței, ci urmărește și alte obiective legitime (Hotărârea din 20 noiembrie 2008, Beef Industry Development Society și Barry Brothers, C-209/07, EU:C:2008:643, punctul 21).
- 110 În plus, nici împrejurarea că adoptarea unui comportament anticoncurențial poate constitui pentru o întreprindere soluția cea mai rentabilă sau cea mai puțin riscantă nu poate exclude calificarea drept „restrângere prin obiect”.
- 111 În special, Curtea a avut deja ocazia să refuze să înlăture calificarea drept „restrângere prin obiect” în ceea ce privește acorduri precum acordul în litigiu pentru motive legate de faptul că daunele interese pe care le pot pretinde producătorii de medicamente originale în cazul unei intrări nelegale pe piață a unor medicamente generice ar fi adesea mult inferioare prejudiciilor suferite de aceștia, întrucât sarcina de a asigura respectarea prevederilor legale revine autorităților publice, iar nu întreprinderilor private [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 88].

- 112 Prin urmare, interesele menționate de recurente nu pot permite ca un acord, cu privire la care s-a constatat la punctul 103 din prezenta hotărâre că prezintă gradul suficient de nocivitate pentru concurență pentru a fi calificat drept „restrângere prin obiect”, să se sustragă de la această calificare.
- 113 În al treilea rând, recurentele nu pot reproșa în mod întemeiat Tribunalului că a admis obiectul anticoncurențial al acordului în litigiu fără să fi recurs la examinarea „scenariului contrafactual”.
- 114 Astfel, așa cum reiese din cuprinsul punctului 139 din Hotărârea pronunțată astăzi în cauza C-591/16 P, Lundbeck/Comisia, această examinare permite aprecierea efectelor unei practici coluzive în raport cu articolul 101 TFUE atunci când analiza practicii respective nu indică un grad suficient de nocivitate pentru concurență, de natură să permită calificarea acesteia drept „restrângere prin obiect” [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 115 și 118, precum și jurisprudența citată].
- 115 În consecință, astfel cum Curtea a statuat în Hotărârea pronunțată astăzi în cauza C-591/16 P, Lundbeck/Comisia (punctul 140), fără a nega distincția netă dintre noțiunea de „restrângere prin obiect” și cea de „restrângere prin efect” izvorâtă din însăși formularea articolului 101 alineatul (1) TFUE [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 63], examinarea „scenariului contrafactual”, care are drept finalitate evidențierea efectelor unei practici coluzive determinate, nu se poate impune în vederea calificării unei practici coluzive drept „restrângere prin obiect”.
- 116 Pe de altă parte, astfel cum reiese din Hotărârea pronunțată astăzi în cauza C-601/16 P, Arrow Group și Arrow Generics/Comisia (punctul 86), examinarea care trebuie realizată, în conformitate cu punctele 98 și 99 din prezenta hotărâre, pentru a se stabili dacă un acord precum acordul în litigiu intră sau nu sub incidența calificării drept „restrângere prin obiect”, nu are nicidecum ca finalitate identificarea și cuantificarea efectelor anticoncurențiale ale unei practici, ci numai stabilirea gravității obiective a acesteia, care poate justifica tocmai faptul că efectele sale nu trebuie să fie examinate.
- 117 Așa cum s-a arătat la punctul 131 din Hotărârea pronunțată astăzi în cauza C-591/16 P, Lundbeck/Comisia, și la punctul 87 din Hotărârea pronunțată astăzi în cauza C-601/16 P, Arrow Group și Arrow Generics/Comisia, faptul că această examinare trebuie să fie efectuată, dacă este necesar, în urma unei analize detaliate a acordului în cauză, în special a efectului stimulativ al transferurilor de valori pe care le prevede, dar și a obiectivelor sale și a contextului economic și juridic în care se înscrie, nu implică mai mult o examinare a efectelor anticoncurențiale ale acestui acord asupra pieței. Acest fapt presupune doar efectuarea unei analize globale și în detaliu a înseși acordurilor complexe, nu numai pentru a fi înlăturată calificarea drept „restrângere prin obiect” atunci când există o îndoială cu privire la nocivitatea lor suficientă pentru concurență, ci și pentru a se evita ca unele acorduri să se poată sustrage de la aceeași calificare doar ca urmare a complexității lor, chiar dacă analiza acestora ar evidenția că prezintă în mod obiectiv un grad suficient de nocivitate pentru concurență.
- 118 În al patrulea rând, recurentele nu se pot prevala în mod util de faptul că, în speță, lipsa experiența impusă de jurisprudență pentru calificarea acordului în litigiu drept „restrângere prin obiect”.

- 119 În această privință, astfel cum Tribunalul a arătat în mod întemeiat la punctul 319 din hotărârea atacată, nu este nicidecum necesar ca același tip de acorduri precum acordul în litigiu să fi fost deja sancționat de Comisie pentru ca acesta să poată fi considerat că restrânge concurența prin obiect, chiar dacă ar interveni într-un domeniu specific precum cel al drepturilor de proprietate intelectuală.
- 120 În vederea calificării drept „restrângere prin obiect” a unui anumit acord, prezintă importanță doar caracteristicile specifice ale acestuia [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 84 și 85], din care trebuie dedusă eventuala nocivitate deosebită pentru concurență, dacă este necesar în urma unei analize detaliate a acestui acord, a obiectivelor sale și a contextului economic și juridic în care se înscrie.
- 121 Or, acordul în litigiu, care a permis întârzierea intrării pe piață a grupului Alpharma și care era însoțit de plăți efectuate de Lundbeck în favoarea sa, care, prin importanța lor, au stimulat acest grup să nu își continue eforturile pentru a intra pe piață, aparține categoriei menționate de practici care au o nocivitate deosebită pentru concurență.
- 122 În al cincilea rând, recurențele nu pot critica în mod întemeiat Tribunalul pentru că a considerat că comunicatul de presă al KFST nu se opunea calificării acordului în litigiu drept „restrângere prin obiect”.
- 123 Astfel, așa cum a arătat Tribunalul la punctele 320-324 din hotărârea atacată, deși acest comunicat menționează poziția Comisiei cu privire la caracterul anticoncurențial al acordurilor în cauză, această poziție, pe lângă faptul că era emisă doar în urma unei aprecieri preliminare, a fost exprimată nu într-un comunicat emis direct de Comisie sau de serviciile sale, ci într-un comunicat al unei autorități naționale de concurență, care nu putea crea întreprinderilor o încredere legitimă în sensul că comportamentul acestora nu încalcă articolul 101 TFUE.
- 124 În plus, reiese din cuprinsul aceluiași puncte din hotărârea atacată că KFST indicase în comunicatul menționat că poziția Comisiei menționată evidenția în special importanța plăților efectuate de Lundbeck și că toate acordurile care au ca obiect cumpărarea excluderii de pe piață a unui concurent sunt anticoncurențiale.
- 125 Prin urmare și ținând seama de aceste constatări, la punctul 326 din hotărârea atacată, Tribunalul a putut reține în mod întemeiat calificarea acordului în litigiu drept „restrângere prin obiect”, în pofida comunicatului de presă al KFST.
- 126 În al șaselea rând, recurențele reproșează în mod eronat Tribunalului că, la punctul 318 din hotărârea atacată, a reținut faptul că grupul Alpharma și Lundbeck erau conștiente că acordul în litigiu era susceptibil să ridice probleme în raport cu dreptul concurenței și faptul că acest acord făcuse obiectul unei consultări juridice pentru emiterea unui aviz, ca element care justifică o calificare a acestui acord drept „restrângere prin obiect”.
- 127 Astfel, acest argument se întemeiază pe o interpretare eronată a punctului 318 din hotărârea atacată. Considerația enunțată de Tribunal la punctul menționat se înscrie în contextul examinării de către acesta a argumentației recurențelor întemeiate pe o pretinsă insecuritate juridică în ceea ce privește caracterul anticoncurențial al unor acorduri precum acordul în litigiu.

La acel punct, Tribunalul s-a limitat în esență să constate că, în pofida insecurității juridice invocate, atât Lundbeck, cât și grupul Alpharma erau conștiente de faptul că conduita lor era cel puțin susceptibilă să ridice probleme din punctul de vedere al dreptului concurenței.

- 128 Ținând seama de cele ce precedă, al treilea și al patrulea motiv trebuie respinse ca fiind inadmisibil și, respectiv, fiind nefondat.

Cu privire la al cincilea motiv

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

- 129 Prin intermediul celui de al cincilea motiv invocat în cadrul acțiunii lor în anulare, recurențele au susținut că Comisia a încălcat dreptul la apărare al acestora prin faptul că a omis să le informeze într-un termen rezonabil cu privire la existența unei investigații care le viza și cu privire la obiecțiunile pe care le reținea în privința lor, împrejurare care, prin urmare, le-a condus la situația să nu dispună de elemente de probă dezincriminatoare.
- 130 Pentru a respinge acest motiv, la punctele 353-358 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit jurisprudența referitoare la respectarea unui termen rezonabil în cadrul procedurii administrative în materie de politică în domeniul concurenței, precum și modalitățile de stabilire a unei atingeri aduse dreptului la apărare ca urmare a nerespectării acestui termen, menționând în special punctele 42, 43 și 54 din Hotărârea din 21 septembrie 2006, Technische Unie/Comisia (C-113/04 P, EU:C:2006:593), precum și punctele 118 și 120-122 din Hotărârea din 29 martie 2011, ArcelorMittal Luxembourg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxembourg și alții (C-201/09 P și C-216/09 P, EU:C:2011:190).
- 131 La punctele 360 și 361 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat mai întâi că nici prima, nici a doua fază a procedurii administrative care a condus la adoptarea deciziei în litigiu nu a depășit o durată rezonabilă.
- 132 În continuare, la punctul 362 din această hotărâre, Tribunalul a statuat că, „în măsura în care reclamantele își întemeiază motivul pe data la care Comisia a luat cunoștință pentru prima dată de acordul în litigiu pentru a demonstra că aceasta nu și-a îndeplinit obligația de a adopta o decizie într-un termen rezonabil și că a încălcat astfel dreptul lor la apărare, trebuie să se sublinieze că o asemenea abordare nu este nicidecum urmată de jurisprudență, care consideră drept punct de plecare data primelor măsuri care implică imputarea săvârșirii unei încălcări”.
- 133 În sfârșit, pentru a înlătura orice încălcare a duratei rezonabile a procedurii administrative, la punctele 367-371 din hotărârea atacată, Tribunalul a reținut următoarele:
- „367 [...] trebuie să se arate că reclamantele se limitează să invoce pierderea a trei categorii de documente, și anume proiectele și comentariile referitoare la acordul în litigiu, de exemplu proiectul menționat în e-mailul [unui colaborator al grupului Alpharma] din 20 februarie 2002, planurile de activitate referitoare la citalopram și documentele consilierului lor extern.

- 368 În această privință, dacă se presupune că, prin afirmațiile lor, reclamantele au îndeplinit condițiile de precizie și de specificitate impuse de jurisprudența amintită la punctul 357 [din hotărârea atacată], trebuie să se constate că, având în vedere comunicatul de presă al KFST și investigația sectorială inițiată de Comisie, o întreprindere diligentă ar fi trebuit să păstreze orice document util pentru a-și asigura apărarea în cadrul unei eventuale proceduri pentru încălcarea dreptului concurenței, cel puțin până la expirarea termenului maxim de prescripție prevăzut de dreptul Uniunii (a se vedea punctul 363 [din hotărârea atacată]).
- 369 Or, diligența se înscrie printre condițiile impuse de jurisprudență (a se vedea punctul 358 [din hotărârea atacată]) pentru ca o parte să poată invoca în mod util încălcarea dreptului său la apărare din cauza duratei pretins nerezonabile a procedurii.
- 370 În lipsa unor explicații din partea reclamantelor cu privire la apariția unor evenimente speciale și a altor evenimente decât simpla trecere a timpului pentru a justifica pierderea documentelor în discuție, argumentul lor nu poate fi primit.
- 371 În ceea ce privește mai precis documentele consilierului extern al grupului Alpharma, pe care acesta le-ar fi distrus în anul 2007 în conformitate cu reglementarea baroului danez, trebuie să se observe că reclamantele nu au oferit mai multe precizări cu privire la această reglementare și că, în orice caz, dacă ar fi fost diligente, ar fi putut păstra ele însele copii ale acestor documente.”

Argumentația părților

- 134 Prin intermediul celui de al cincilea motiv, îndreptat împotriva punctelor 361-364 și 366-371 din hotărârea atacată, recurentele susțin, pe de o parte, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în aprecierea duratei investigației și a adus atingere dreptului lor la apărare, prin încălcarea punctului 341 din Hotărârea din 15 iulie 2015, SLM și Ori Martin/Comisia (T-389/10 și T-419/10, EU:T:2015:513). Tribunalul ar fi luat în considerare în mod eronat doar perioada ulterioară notificării către grupul Alpharma a măsurilor prin care se arăta că îi era imputată o încălcare, și anume anul 2010 în cazul Alpharma LLC și anul 2011 în cazul Xellia, iar nu data primirii de către Comisie a unor informații privind încălcarea, și anume luna octombrie a anului 2003, care corespunde datei comunicării de către KFST a informațiilor privind acordurile în cauză. Procedând astfel, Tribunalul nu ar fi statuat că Comisia avea obligația să expună motivele pentru care această durată nu era excesivă. Pe de altă parte, Tribunalul ar fi stabilit în mod eronat în sarcina grupului Alpharma o obligație consolidată de păstrare a documentelor pentru o perioadă anterioară momentului la care a fost informat cu privire la investigația care îl privea, contrar Hotărârii din 16 iunie 2011, Heineken Nederland și Heineken/Comisia (T-240/07, EU:T:2011:284, punctul 301). În special, Tribunalul nu putea considera că grupul Alpharma avea o asemenea obligație, pentru motivul că Comisia investigase activitățile Lundbeck și a efectuat o investigație sectorială, deși nu s-ar fi demonstrat că acest grup avusese cunoștință de aceste investigații.

Aprecierea Curții

- 135 Al cincilea motiv de recurs este compus în esență din două aspecte.

- 136 Prin intermediul primului aspect, recurentele contestă data reținută de Tribunal de începere a procedurii inițiate de Comisie, care a condus la decizia în litigiu, în vederea aprecierii caracterului rezonabil al duratei acestei proceduri.
- 137 Prin intermediul celui de al doilea aspect al prezentului motiv, recurentele critică Tribunalul pentru că a refuzat să constate încălcarea dreptului lor la apărare ca urmare a duratei nerezonabile a procedurii menționate pentru motivul că nu și-au îndeplinit obligația de diligență care ar fi trebuit să le determine să păstreze orice document util pentru a-și asigura apărarea în cadrul aceleiași proceduri.
- 138 În ceea ce privește primul aspect al prezentului motiv, trebuie să se arate, astfel cum a amintit Tribunalul la punctul 356 din hotărârea atacată, că, pentru aplicarea principiului termenului rezonabil, este necesar să se opereze o distincție între cele două faze ale procedurii administrative, respectiv faza de investigare, anterioară comunicării privind obiecțiunile, și cea corespunzătoare restului procedurii administrative, prima fiind cuprinsă între primele măsuri adoptate de Comisie ce implică imputarea săvârșirii unei încălcări, care este adresată unei întreprinderi, și comunicarea privind obiecțiunile, iar a doua fiind cuprinsă între această comunicare privind obiecțiunile și decizia finală adoptată de Comisie (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 septembrie 2006, Technische Unie/Comisia, C-113/04 P, EU:C:2006:593, punctele 42 și 43).
- 139 În speță, din cuprinsul punctelor 359 și 361 din hotărârea atacată reiese că primele măsuri ce implică o imputare pe care Comisia a adresat-o Zoetis, devenită Alpharma LLC, și Xellia au fost adoptate la 19 martie 2010 și, respectiv, la 14 martie 2011. Or, recurentele nu susțin și, *a fortiori*, nu demonstrează că aceste date ar determina o denaturare a elementelor de fapt, în special în măsura în care primirea de către Comisie a informațiilor transmise de KFST în luna octombrie a anului 2003 și referitoare la acordurile în cauză sau vreun demers ulterior al Comisiei, menționat la punctul 359 din hotărârea atacată, ar fi implicat o imputare a acesteia din urmă în privința grupului Alpharma.
- 140 Prin urmare, fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a putut să statueze la punctul 361 din hotărârea atacată că prima fază a procedurii referitoare la Zoetis și Xellia a început la 19 martie 2010 și, respectiv, la 14 martie 2011.
- 141 În ceea ce privește al doilea aspect al prezentului motiv, trebuie să se arate că Tribunalul a refuzat, pentru două motive, să admită afirmațiile recurențelor întemeiate pe încălcarea dreptului lor la apărare din cauza duratei semnificative cuprinse între încheierea acordului în litigiu și adoptarea deciziei în litigiu, care le-ar fi adus în imposibilitatea de a identifica anumite documente pe care le-au considerat determinante pentru apărarea lor.
- 142 Pe de o parte, la punctul 367 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat, în primul rând, că recurentele se limitau să invoce pierderea a trei categorii de documente, și anume proiectele și comentariile referitoare la acordul în litigiu, de exemplu proiectul menționat în e-mailul unui colaborator al grupului Alpharma din 20 februarie 2002, planurile de activitate referitoare la citalopram și documentele unui consilier extern al acestui grup. În al doilea rând, la punctul 370 din această hotărâre, Tribunalul a considerat că recurentele nu furnizau explicații cu privire la apariția unor evenimente speciale, altele decât simpla trecere a timpului, pentru a justifica pierderea documentelor în discuție. În al treilea rând, la punctul 371 din hotărârea menționată, Tribunalul a apreciat că, în ceea ce privește documentele consilierului extern al grupului

Alpharma pe care acesta le-ar fi distrus în anul 2007 în conformitate cu reglementarea baroului danez, recurentele nu ar fi oferit precizări suplimentare cu privire la această reglementare și că, în orice caz, dacă ar fi fost diligente, chiar ele ar fi putut păstra copii ale acestor documente.

- 143 Pe de altă parte, la punctele 368 și 369 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că recurentele nu puteau invoca încălcarea dreptului lor la apărare din cauza duratei pretins nerezonabile a procedurii, în lipsa îndeplinirii de către acestea a obligației lor de diligență, astfel cum a fost amintită în Hotărârea din 29 martie 2011, ArcelorMittal Luxembourg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxembourg și alții (C-201/09 P și C-216/09 P, EU:C:2011:190, punctele 120-122), citată la punctul 358 din hotărârea atacată. În această privință, Tribunalul a considerat că, având în vedere comunicatul de presă al KFST și investigația sectorială inițiată de Comisie, o întreprindere diligentă trebuia să păstreze orice document util pentru a-și asigura apărarea în cadrul unei eventuale proceduri pentru încălcarea dreptului concurenței, cel puțin până la expirarea termenului maxim de prescripție prevăzut de dreptul Uniunii.
- 144 În ceea ce privește acest al doilea motiv reținut de Tribunal, trebuie să se arate că, la punctele 368 și 369 din hotărârea atacată, Tribunalul aplică o jurisprudență care nu are legătură cu critica invocată de recurente și, prin urmare, stabilește în sarcina acestora o obligație de diligență rezultată dintr-o jurisprudență care nu este aplicabilă situației în care se aflau acestea.
- 145 Chiar dacă, pe de o parte, Tribunalul a constatat în mod întemeiat la punctul 361 din hotărârea atacată că procedura administrativă a fost inițiată în privința Zoetis la 19 martie 2010, iar în privința Xellia, la 14 martie 2011 și nu prezenta o durată nerezonabilă și, pe de altă parte, că recurentele criticau Comisia, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 349 din această hotărâre și din acțiunea lor în anulare, că le-a informat cu privire la investigația inițiată de Comisie în luna decembrie a anului 2003, referitoare la acordurile în cauză, abia la opt sau nouă ani de la inițierea acesteia, situație care a determinat ca ele să nu mai fie în măsură să colecteze probele utile în vederea apărării, Tribunalul a aplicat direct jurisprudența referitoare la încălcarea dreptului la apărare din cauza caracterului nerezonabil al duratei primei faze a procedurii administrative desfășurate de Comisie, în special punctele 43, 54 și 60-71 din Hotărârea din 21 septembrie 2006, Technische Unie/Comisia (C-113/04 P, EU:C:2006:593), precum și punctele 118-122 din Hotărârea din 29 martie 2011, ArcelorMittal Luxembourg/Comisia și Comisia/ArcelorMittal Luxembourg și alții (C-201/09 P și C-216/09 P, EU:C:2011:190), menționate la punctele 357, 358, 362 și 369 din hotărârea atacată.
- 146 Procedând astfel și chiar dacă nu era contestată durata procedurii administrative desfășurate de Comisie, la punctele 368 și 369 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că îi revenea sarcina de a se asigura, în vederea aprecierii încălcării dreptului la apărare al Zoetis și al Xellia, că aceste societăți se conformaseră efectiv obligației lor de diligență care, în conformitate cu hotărârile citate la punctul precedent, se impune oricărei întreprinderi care a fost informată cu privire la deschiderea unei proceduri inițiate împotriva sa.
- 147 Astfel, chiar dacă recurentele reproșau Comisiei că nu a deschis suficient de devreme procedura administrativă inițiată în privința Zoetis și Xellia, ceea ce ar determina încălcarea dreptului lor la apărare, Tribunalul le opune o obligație de diligență care decurge dintr-o jurisprudență aplicabilă doar perioadei ulterioare deschiderii procedurii administrative de către Comisie.
- 148 Prin urmare și astfel cum susțin în mod întemeiat recurentele, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept.

- 149 Totuși, în ipoteza în care motivele unei decizii a Tribunalului relevă o încălcare a dreptului Uniunii, însă dispozitivul acesteia apare ca fiind întemeiat pentru alte motive de drept, o asemenea încălcare nu este de natură să determine anularea acestei hotărâri și se impune efectuarea unei substituiri a motivelor (Hotărârea din 6 noiembrie 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Comisia, Comisia/Scuola Elementare Maria Montessori și Comisia/Ferracci, C-622/16 P-C-624/16 P, EU:C:2018:873, punctul 48).
- 150 O asemenea situație există în speță.
- 151 Deși, în mod cert, Tribunalul nu putea opune recurentelor obligația de diligență aplicabilă unor întreprinderi care se află într-o situație diferită, precum cea în discuție în hotărârile citate la punctul 145 din prezenta hotărâre, nu este mai puțin adevărat că, cel puțin în speță, Tribunalul le putea opune o obligație specifică de prudență care le impunea să vegheze la păstrarea corespunzătoare în registrele sau în arhivele lor a elementelor care să permită reconstituirea activității lor, în special pentru a dispune de probele necesare în ipoteza unor acțiuni administrative sau judiciare ulterioare.
- 152 Astfel, inițierea, la 15 ianuarie 2008, a unei investigații sectoriale în temeiul articolului 17 din Regulamentul nr. 1/2003, prin care se urmărea, după cum reiese în esență din cuprinsul punctului 22 din hotărârea atacată, din considerentul (12) al deciziei în litigiu, precum și din considerentele (3)-(5) ale Deciziei din 15 ianuarie 2008 de deschidere a unei investigații privind sectorul farmaceutic, să se examineze acordurile încheiate între societățile farmaceutice, precum acordurile de soluționare amiabilă a litigiilor referitoare la brevetele pentru procedee de fabricație pentru a se stabili dacă acestea încalcă articolele 101 și 102 TFUE, constituie, pe de o parte, un element de care producătorii de medicamente generice ca Zoetis și Xellia, în privința cărora Tribunalul a arătat la punctul 189 din hotărârea atacată că erau operatori informați și experimentați în sectorul farmaceutic, nu puteau să nu aibă cunoștință și, pe de altă parte, un element care trebuia să le determine să ia măsuri de precauție împotriva pierderii, din cauza trecerii timpului, a unor probe care puteau să le fie utile în perspectiva unor proceduri administrative sau judiciare ulterioare.
- 153 Într-adevăr, reiese cu claritate atât din lucrările pregătitoare ale Regulamentului nr. 1/2003, cât și din articolul 17 alineatul (1) primul paragraf din acest regulament că investigațiile din sectorul respectiv constituie un instrument destinat să confirme unele prezumții de restrângere a concurenței în sectorul vizat de aceste investigații.
- 154 Astfel, atunci când Comisia inițiază asemenea investigații, întreprinderile din sectorul în cauză și în special cele care au încheiat acorduri vizate în mod expres de decizia de deschidere a investigației în cauză, cum era cazul Zoetis și al Xellia, trebuie să se aștepte ca, în viitor, împotriva lor să poată fi eventual inițiate proceduri individuale, cu atât mai mult cu cât considerentul (8) al Deciziei din 15 ianuarie 2008 de deschidere a unei investigații privind sectorul farmaceutic prevede în mod expres că, „[î]n cazul în care investigația privind sectorul farmaceutic ar indica existența eventuală a unor acorduri sau practici anticoncurențiale sau abuzuri de poziție dominantă, Comisia [...] ar putea avea în vedere [...] deschiderea unor investigații în privința unor entități individuale care ar putea conduce la decizii în temeiul articolului [101 și/sau al articolului 102 TFUE]”.
- 155 Prin urmare, fără a fi necesar să se stabilească dacă Zoetis și Xellia au avut sau nu cunoștință de comunicatul de presă al KFST, trebuie să se considere, ținând seama de cele de mai sus și de inițierea de către Comisie, la 15 ianuarie 2008, a investigației privind sectorul farmaceutic,

respectiv la mai puțin de patru ani și jumătate după expirarea acordului în litigiu, că recurențele nu pot susține în mod valabil că inițierea de către Comisie a procedurii administrative în privința Zoetis și Xellia adusesse atingere, din cauza tardivității sale, dreptului la apărare al acestora și trebuia să conducă la anularea deciziei în litigiu.

- 156 Această soluție se impune cu atât mai mult cu cât, la punctul 371 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat, fără ca recurențele să conteste acest aspect în cadrul prezentului recurs, că, „[i]n ceea ce privește în special documentele consilierului extern al grupului Alpharma pe care acesta le-ar fi distrus în anul 2007[, și anume anterior inițierii de către Comisie a investigației privind acest sector,] în conformitate cu reglementarea baroului danez, trebuie să se observe că recurențele nu au oferit mai multe precizări cu privire la această reglementare și că, în orice caz, dacă recurențele ar fi fost diligente, chiar ele ar fi putut să păstreze copii ale acestor documente”.
- 157 Având în vedere cele ce precedă, al cincilea motiv trebuie să fie respins.

Cu privire la al șaselea motiv

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

- 158 Prin intermediul celui de al șaselea motiv invocat în cadrul acțiunii lor în anulare, recurențele au arătat că Comisia încălcase principiul nediscriminării, întrucât a sancționat, în ceea ce privește acordul în litigiu, atât A.L Industrier, societatea-mamă a grupului Alpharma, și Xellia, filială a grupului Alpharma, cât și Alpharma LLC, societate-mamă intermediară a grupului Alpharma, deși, în ceea ce privește acordul încheiat între Lundbeck, pe de o parte, și Merck KGaA și Generics (UK) Ltd, pe de altă parte, Comisia a sancționat doar Merck, societate-mamă a grupului Merck, și Generics (UK), filială a grupului Merck, fără a sancționa Merck Generics Holding GmbH, societate-mamă intermediară a grupului Merck.
- 159 Pentru a respinge acest motiv, la punctele 387-392 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat următoarele:
- „387 [...] trebuie să se arate că în perioada relevantă Alpharma ApS, Alpharma Inc. și A.L Industrier formau o întreprindere unică, situația fiind diferită la momentul adoptării deciziei [în litigiu]. Într-adevăr, la acel moment, Xellia, succesoare a Alpharma ApS, Zoetis, succesoare a Alpharma Inc., și A.L Industrier făceau parte fiecare din întreprinderi diferite, astfel cum reiese din considerentele (50)-(52) și (1269)-(1275) ale deciziei [în litigiu].
- [...]
- 389 [...] rezultă în mod clar din decizia [în litigiu], în special din considerentele (43), (1275), (1284) și (1286), că Comisia a reținut că A.L Industrier, care controla Alpharma Inc., forma cu aceasta o întreprindere unică, care includea și Alpharma ApS. În plus, reclamantele nu contestă că aceste trei societăți formau o întreprindere unică la momentul încheierii acordului în litigiu.

390 În ceea ce privește grupul Merck, din decizia [în litigiu] (nota de subsol 31) rezultă că Generics (UK), care era societatea care semnase cu Lundbeck două acorduri în cauză, era controlată, în perioada acoperită de acestea, de Merck Generics Holding, care la rândul său era controlată de Merck. De asemenea, în decizia [în litigiu] se arată că Generics (UK) a fost vândută în anul 2007 unei alte întreprinderi, astfel încât aceasta a ieșit din grupul Merck [considerentul (33)].

391 În schimb, din răspunsul Comisiei la o întrebare adresată de Tribunal și dintr-un document pe care l-a prezentat cu această ocazie rezultă că, la momentul adoptării deciziei [în litigiu], Merck și Merck Generics Holding făceau parte încă din aceeași întreprindere. Deși, astfel cum susțin reclamantele, această împrejurare nu a fost menționată în decizia [în litigiu], trebuie să se constate că documentul respectiv face parte din dosarul administrativ al Comisiei, care dispunea astfel de el atunci când a adoptat această decizie.

392 Pe de altă parte, trebuie să se arate că, având în vedere situația financiară a A.L Industrier, era pe deplin justificată stabilirea de către Comisie în sarcina Zoetis a răspunderii solidare pentru încălcarea săvârșită de Xellia, din moment ce, în caz contrar, numai aceasta din urmă ar fi trebuit să plătească aproape în totalitate amenda aferentă încălcării săvârșite de grupul Alpharma, ipoteză care ar fi făcut mai puțin sigură plata amenzii. În schimb, atât timp cât Merck deține controlul asupra Merck Generics Holding, resursele financiare ale acesteia din urmă pot fi utilizate pentru plata amenzii aplicate grupului Merck, fără a fi necesar în acest scop să fie vizată în partea dispozitivă a deciziei [în litigiu].”

Argumentația părților

160 Prin intermediul celui de al șaselea motiv îndreptat împotriva punctelor 378-394 din hotărârea atacată, recurentele susțin că Tribunalul a încălcat principiul egalității de tratament prin faptul că a confirmat decizia în litigiu în măsura în care era adresată Zoetis, devenită Alpharma LLC, iar nu Merck Generics Holding, deși niciun element din această decizie nu ar justifica diferențierea situațiilor acestor două întreprinderi. În plus, recurentele critică Tribunalul că a efectuat o substituție a motivării și că a încălcat jurisprudența potrivit căreia nemotivarea nu poate fi remediată prin faptul că persoana interesată află motivarea deciziei în cauză în cursul procedurii în fața instanțelor Uniunii, făcând trimitere la punctul 74 din Hotărârea din 19 iulie 2012, Alliance One International și Standard Commercial Tobacco/Comisia (C-628/10 P și C-14/11 P, EU:C:2012:479).

161 Comisia apreciază că acest motiv este nefondat.

Aprecierea Curții

162 Prin intermediul primului aspect al celui de al șaselea motiv de recurs, recurentele critică în esență Tribunalul că a încălcat principiul egalității de tratament pentru că a respins al șaselea motiv invocat de acestea în susținerea acțiunii lor în anulare.

163 În această privință, trebuie amintit că, în cazul în care o întreprindere încalcă normele de concurență ale Uniunii, răspunderea pentru încălcare revine întreprinderii respective, potrivit principiului răspunderii personale (Hotărârea din 27 aprilie 2017, Akzo Nobel și alții/Comisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, punctul 49).

- 164 Atunci când o asemenea întreprindere este constituită din mai multe persoane fizice sau juridice, articolul 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003 nu determină persoana juridică sau fizică în privința căreia Comisia are obligația de a-i stabili răspunderea pentru încălcare și de a o sancționa prin aplicarea unei amenzi (Hotărârea din 27 aprilie 2017, Akzo Nobel și alții/Comisia, C-516/15 P, EU:C:2017:314, punctele 50 și 51, precum și jurisprudența citată).
- 165 Totuși, în exercitarea competenței sale de sancționare, astfel cum a fost încadrată de jurisprudența amintită la punctul precedent, Comisia nu poate încălca principiul egalității de tratament, care impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un asemenea tratament este justificat în mod obiectiv (Hotărârea din 24 septembrie 2020, Prysmian și Prysmian Cavi e Sistemi/Comisia, C-601/18 P, EU:C:2020:751, punctul 101, precum și jurisprudența citată), după cum a arătat Tribunalul la punctul 386 din hotărârea atacată.
- 166 Pe de altă parte, trebuie amintit că, din moment ce o întreprindere a încălcat, prin comportamentul său, articolul 101 TFUE, aceasta nu poate fi scutită de orice sancțiune pentru motivul că unei alte întreprinderi nu i s-ar fi aplicat o amendă [Hotărârea din 9 martie 2017, Samsung SDI și Samsung SDI (Malaysia)/Comisia, C-615/15 P, nepublicată, EU:C:2017:190, punctul 37, precum și jurisprudența citată]. În special, o întreprindere căreia i s-a aplicat o amendă din cauza participării sale, cu încălcarea normelor de concurență, la o înțelegere nu poate solicita anularea sau reducerea acestei amenzi pentru motivul că un alt participant la aceeași înțelegere nu ar fi fost sancționat, în parte sau integral, pentru participarea sa la acea înțelegere [Hotărârea din 9 martie 2017, Samsung SDI și Samsung SDI (Malaysia)/Comisia, C-615/15 P, nepublicată, EU:C:2017:190, punctul 38, precum și jurisprudența citată].
- 167 În speță, la punctele 387-392 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat în orice caz că Alpharma LLC și Merck Generics Holding se aflau în situații diferite la momentul adoptării deciziei în litigiu, pe de o parte, din cauză că Xellia, Zoetis, devenită Alpharma LLC, și A.L. Industrier făceau parte, fiecare, din întreprinderi diferite, în timp ce Merck și Merck Generics Holding, respectiv societatea centrală și societatea-mamă a Generics (UK), care a ieșit din grupul Merck după încetarea acordurilor în cauză, făceau parte din aceeași întreprindere și, pe de altă parte, din cauza situației financiare specifice a societăților implicate în acordurile în cauză.
- 168 Prin urmare, întrucât nu se află într-o situație comparabilă cu cea a Merck Generics Holding, recurentele nu pot reproșa în mod valabil Tribunalului o încălcare a principiului egalității de tratament.
- 169 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție de faptul invocat de recurente în cadrul celui de al doilea aspect al prezentului motiv, potrivit căruia, pentru a justifica diferența de tratament dintre Zoetis, devenită Alpharma LLC, și Merck Generics Holding, Tribunalul ar fi completat motivarea deciziei în litigiu arătând că, la momentul adoptării deciziei în litigiu, Zoetis nu făcea parte din aceeași întreprindere ca A.L. Industrier.
- 170 Pe lângă faptul că această precizare adusă de Tribunal la a doua teză a punctului 387 din hotărârea atacată nu constituie decât unul dintre cele două motive de diferențiere a situației recurențelor de situația Merck Generics Holding, întrucât al doilea motiv legat de situația financiară specifică a societăților implicate în acordurile în cauză, astfel cum figurează la punctul 392 din hotărârea atacată, nu este contestat de recurente, trebuie să se arate că, așa cum a indicat Tribunalul la punctul 387 din hotărârea atacată, precizarea menționată reiese din însăși decizia în litigiu.

- 171 Or, întrucât motivarea unui act trebuie apreciată nu numai prin prisma modului de redactare, ci și în raport cu contextul său, precum și cu ansamblul normelor juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 februarie 1990, Delacre și alții/Comisia, C-350/88, EU:C:1990:71, punctul 16, precum și jurisprudența citată), ținându-se seama, dacă este cazul, de faptul că acest act a intervenit într-un context cunoscut de destinatarul acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 septembrie 2020, Rosneft și alții/Consiliul, C-732/18 P, nepublicată, EU:C:2020:727, punctul 77, precum și jurisprudența citată), împrejurarea că o explicație dată de Comisie în cadrul observațiilor sale scrise în fața Tribunalului, astfel cum aceasta reiese din cuprinsul punctului 379 din hotărârea atacată, nu figurează în mod explicit și exhaustiv în decizia în litigiu nu poate avea în mod necesar ca efect să împiedice Tribunalul să țină seama de explicația respectivă, precum și de elementele conținute în această decizie pentru a răspunde la argumentația unui reclamant (a se vedea prin analogie Hotărârea din 30 septembrie 2003, Freistaat Sachsen și alții/Comisia, C-57/00 P și C-61/00 P, EU:C:2003:510, punctele 62 și 63).
- 172 Această observație se aplică în special atunci când Tribunalul trebuie să răspundă la o argumentație precum cea a recurențelor, potrivit căreia Comisia ar fi încălcat principiul egalității de tratament în etapa redactării deciziei în litigiu, deși, astfel cum s-a amintit la punctul 164 din prezenta hotărâre, Comisia este în principiu liberă să aleagă în cadrul unei întreprinderi constituite din mai multe persoane fizice sau juridice pe cea pe care o consideră răspunzătoare pentru încălcare și nu i se poate impune în mod rezonabil să explice în cuprinsul deciziei sale și în privința fiecărei societăți care este destinatară acesteia motivele pentru care le consideră răspunzătoare fie pe toate, fie doar o parte dintre persoanele fizice sau juridice care compun întreprinderea sau întreprinderile participante la o practică contrară articolului 101 sau articolului 102 TFUE.
- 173 Având în vedere cele ce precedă, al șaselea motiv trebuie să fie respins ca nefondat.

Cu privire la al șaptelea motiv

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

- 174 La punctele 401-407 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins al doilea aspect al celui de al șaptelea motiv invocat de recurente în susținerea acțiunii lor în anulare prin care acestea au arătat că, în vederea calculării amenzii care le-a fost aplicată, Comisia a omis să ia în considerare situația de insecuritate juridică în ceea ce privește aprecierea acordului în litigiu în lumina dreptului concurenței.
- 175 Într-o primă etapă, la punctele 403-405 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit jurisprudența Curții referitoare la cerința previzibilității încălcărilor, precum și jurisprudența referitoare la condiția ca încălcarea articolelor 101 și 102 TFUE să fie săvârșită „în mod intenționat sau din neglijență”, în sensul articolului 23 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul nr. 1/2003. La punctul 407 din această hotărâre, Tribunalul a apreciat de asemenea că grupul Alpharma cunoștea faptul că încheierea acordului în litigiu putea fi problematică în raport cu dreptul concurenței.

- 176 Într-o a doua etapă, Tribunalul a arătat că, din cuprinsul punctelor 314 și 318 din hotărârea atacată, rezulta că nu exista o insecuritate juridică în ceea ce privește posibilitatea de a califica drept „restrângere prin obiect” un acord având caracteristicile acordului în litigiu și care a intervenit în contextul acestuia.

Argumentația părților

- 177 Prin intermediul celui de al șaptelea motiv, îndreptat împotriva punctelor 401-407 din hotărârea atacată, recurentele critică Tribunalul că a încălcat principiul securității juridice prin faptul că a considerat că nu exista o incertitudine juridică în ceea ce privește calificarea acordului în litigiu drept restrângere prin obiect și, prin urmare, prin faptul că a permis Comisiei să le aplice o amendă într-un quantum foarte ridicat. Această situație de insecuritate juridică ar fi demonstrată de declarațiile KFST, dar și de durata investigației sectoriale care a precedat procedura în urma căreia a fost adoptată decizia în litigiu, precum și de lungimea acestei decizii.
- 178 Comisia susține că acest motiv este nefondat.

Aprecierea Curții

- 179 Astfel cum Tribunalul a amintit în mod întemeiat la punctul 405 din hotărârea atacată, o întreprindere poate fi sancționată pentru un comportament care intră în domeniul de aplicare al articolului 101 alineatul (1) TFUE atunci când aceasta nu putea să nu cunoască natura anticoncurențială a comportamentului său, indiferent dacă era sau nu conștientă că încălca normele din tratat privind concurența (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iunie 2013, Schenker & Co. și alții, C-681/11, EU:C:2013:404, punctul 37).
- 180 Din această observație rezultă, după cum Tribunalul a amintit la punctul 404 din hotărârea atacată și astfel cum Curtea a statuat în Hotărârea pronunțată astăzi în cauza C-588/16 P, Generics (UK)/Comisia (punctul 137), faptul că o asemenea întreprindere califică în mod eronat din punct de vedere juridic comportamentul pe care se întemeiază constatarea încălcării nu poate avea drept efect scutirea acesteia de aplicarea unei amenzi, în măsura în care ea putea să cunoască în mod obiectiv natura anticoncurențială a comportamentului său, în caz de nevoie recurgând la consiliere adecvată (Hotărârea din 18 iunie 2013, Schenker & Co. și alții, C-681/11, EU:C:2013:404, punctul 38).
- 181 În speță, Tribunalul a arătat în mod întemeiat la punctele 315-317 din hotărârea atacată, la care face trimitere punctul 406 din aceeași hotărâre, că, potrivit unei jurisprudențe consacrate, astfel cum s-a amintit la punctul 109 din prezenta hotărâre, un acord nu este exclus de la aplicarea dreptului concurenței doar pentru faptul că are ca obiect un brevet sau pentru că urmărește să soluționeze amiabil un litigiu în materie de brevete.
- 182 Pe de altă parte, Tribunalul a arătat în esență la punctul 318 din hotărârea atacată, avut de asemenea în vedere la punctul 406 din aceeași hotărâre, că, atât din punctul de vedere al Lundbeck, cât și din cel al grupului Alpharma, acordul în litigiu era cel puțin susceptibil să ridice probleme în raport cu dreptul concurenței, Lundbeck considerând că „încheierea de acorduri cu [producătorii de medicamente] generice era considerată «dificilă» din punctul de vedere al dreptului concurenței”, iar grupul Alpharma prezentând spre avizare un proiect al acordului în litigiu unui consilier expert în dreptul concurenței.

- 183 Prin urmare, la punctul 407 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat în mod întemeiat că grupul Alpharma cunoștea că încheierea acordului în litigiu putea fi problematică în raport cu dreptul concurenței. În consecință, recurente nu pot reproșa Tribunalului că a încălcat principiul securității juridice prin faptul că a permis Comisiei să le aplice o amendă ca urmare a încheierii acordului în litigiu.
- 184 Pentru aceleași motive ca cele menționate la punctele 123 și 124 din prezenta hotărâre, această concluzie nu poate fi repusă în discuție de comunicatul de presă al KFST.
- 185 Astfel, deși comunicatul menționat nu se opune calificării acordului în litigiu drept „restrângere prin obiect”, el nu poate să împiedice *a fortiori* sancționarea acestuia, chiar printr-o amendă având un quantum considerat de recurente ca fiind foarte ridicat.
- 186 Nu se poate opune acestei sancțiuni nici faptul invocat de recurente potrivit căruia insecuritatea juridică aferentă acordurilor precum acordul în litigiu ar fi confirmată de durata investigației sectoriale care a precedat procedura la finalul căreia a fost adoptată decizia în litigiu, precum și de lungimea acestei decizii.
- 187 Pe lângă faptul că, potrivit hotărârii atacate, recurente nu au invocat aceste elemente nici în cadrul celui de al treilea motiv de anulare, întemeiat pe încălcarea articolului 101 alineatul (1) TFUE din cauza calificării acordului în litigiu drept „restrângere prin obiect”, nici în cadrul celui de al șaptelea motiv de anulare, întemeiat pe erori care afectează calculul quantumului amenzii care le-a fost aplicată, este suficient să se arate, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 153 și 154 din prezenta hotărâre, că o asemenea investigație este inițiată pentru a confirma sau a infirma unele prezumții de restrângere a concurenței în sectorul vizat de investigație și că niciun element nu permite acreditarea tezei potrivit căreia durata acesteia ar permite înlăturarea îndoielilor exprimate de Comisie cu privire la acordurile specifice vizate de această investigație.
- 188 De asemenea, lungimea unei decizii este lipsită de relevanță în această privință, din moment ce s-a amintit deja la punctul 120 din prezenta hotărâre că o calificare drept „restrângere prin obiect” a unui acord poate presupune o analiză detaliată a acestuia, a obiectivelor sale și a contextului economic și juridic în care se înscrie. În ceea ce privește în special decizia în litigiu, trebuie să se arate că aceasta a privit cinci întreprinderi distincte, precum și șase acorduri diferite care presupuneau o apreciere specifică și a fost adresată unui număr de 12 societăți.
- 189 În consecință, al șaptelea motiv trebuie să fie respins ca nefondat.

Cu privire la al optulea motiv

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

- 190 Pentru a respinge al șaptelea motiv invocat de recurente în susținerea acțiunii lor în anulare și întemeiat pe erori care afectează calculul quantumului amenzii care le-a fost aplicată, Tribunalul a statuat în special, mai întâi, la punctul 398 din hotărârea atacată, că Comisia a considerat în mod întemeiat că încălcarea în cauză prezenta un caracter grav. În continuare, în ceea ce privește stabilirea quantumului de bază al amenzii, Tribunalul a arătat, la punctele 414-433 din hotărârea atacată, că Comisia a utilizat punctul 37 din Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor

pentru a se îndepărta de la metodologia generală de calcul al amenzilor prevăzută de aceste orientări și a reținut drept quantum de bază valoarea plăților pe care grupul Alpharma le primise de la Lundbeck, aspect pe care recurențele nu l-au reproșat Comisiei.

Argumentația părților

- 191 Prin intermediul celui de al optulea motiv, recurențele critică Tribunalul că a respins argumentele lor întemeiate pe neluarea în considerare de către Comisie a gravității încălcării la stabilirea quantumului amenzii care le-a fost aplicată. Tribunalul ar fi admis, cu încălcarea articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, că, astfel cum reiese din considerentul (1361) al deciziei în litigiu, Comisia stabilește quantumul amenzilor aplicate producătorilor de medicamente generice fără a institui o diferențiere între încălcări în funcție de natura sau de sfera lor geografică sau în funcție de cotele de piață ale acestora, în special în condițiile în care, în speță, încălcarea a fost calificată drept „foarte gravă” în comunicarea privind obiecțiunile și, ulterior, doar „gravă” în decizia în litigiu.
- 192 Comisia apreciază că al optulea motiv trebuie să fie respins.

Aprecierea Curții

- 193 Trebuie să se arate că, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 419 și 421 din hotărârea atacată, quantumul amenzii aplicate grupului Alpharma nu a fost calculat în temeiul metodologiei generale prevăzute de Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor, ci prin recurgerea la o metodă care se îndepărtează de la aceasta, conform posibilității prevăzute la punctul 37 din orientările menționate, aspect pe care recurențele nu l-au contestat. Astfel, Comisia nu este ținută de aceste orientări, în special de punctele 19-22 din acestea, care îi impun să determine un quantum de bază al amenzii în funcție de un grad precis de gravitate a încălcării în cauză.
- 194 Prin urmare, al optulea motiv de recurs trebuie înțeles în sensul că urmărește să repună în discuție nu metodologia reținută de Comisie și confirmată de Tribunal, ci chiar quantumul amenzii aplicate prin decizia în litigiu ca urmare a încălcării săvârșite, a cărei gravitate a fost constatată de Tribunal în mod întemeiat la punctul 398 din hotărârea atacată.
- 195 În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante, nu este de competența Curții, atunci când se pronunță asupra unor chestiuni de drept în cadrul unui recurs, să substituie cu propria apreciere, pentru motive de echitate, aprecierea Tribunalului, care statuează, în exercitarea competenței sale de fond, cu privire la quantumul amenzilor aplicate unor întreprinderi pentru încălcarea de către acestea a dreptului Uniunii (Hotărârea din 26 septembrie 2018, Philips și Philips France/Comisia, C-98/17 P, nepublicată, EU:C:2018:774, punctul 107, precum și jurisprudența citată).
- 196 Curtea ar trebui să constate o eroare de drept săvârșită de Tribunal, ca urmare a caracterului inadecvat al quantumului unei amenzi, doar în măsura în care aceasta ar aprecia că nivelul sancțiunii este nu numai inadecvat, ci și excesiv, până la a fi disproporționat (Hotărârea din 26 septembrie 2018, Philips și Philips France/Comisia, C-98/17 P, nepublicată, EU:C:2018:774, punctul 107, precum și jurisprudența citată).

- 197 Astfel, un motiv prin care se repune în discuție cuantumul amenzii apreciat de Tribunal, dar care nu stabilește motivele pentru care acest cuantum ar fi excesiv, până la a fi disproporționat, este inadmisibil (Hotărârea din 25 iulie 2018, Orange Polska/Comisia, C-123/16 P, EU:C:2018:590, punctul 115).
- 198 Or, în speță, recurentele nu au susținut nicidecum și, *a fortiori*, nici nu au dovedit că amenda care le-a fost aplicată prin decizia în litigiu și care a fost confirmată de Tribunal era excesivă până la a fi disproporționată.
- 199 Prin urmare, al optulea motiv de recurs trebuie să fie respins ca inadmisibil.

Cu privire la al nouălea motiv

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

- 200 Pentru a respinge al optulea motiv invocat de recurente în susținerea acțiunii lor în anulare, întemeiat pe o eroare vădită de apreciere care privește plafonarea amenzii pentru care A.L Industrier, societate-mamă a grupului Alpharma la momentul acordului în litigiu, era codebitoare, întrucât Comisia ar fi reținut în acest scop cifra de afaceri din anul 2011, iar nu cifra de afaceri mai ridicată din anul 2012, ipoteză în care s-ar fi stabilit în sarcina A.L Industrier o cotă-parte mai mare a amenzii aplicate în solidar A.L Industrier, Alpharma LLC și Xellia Pharmaceuticals, la punctele 449-456 din hotărârea atacată, Tribunalul, pe de o parte, a arătat că Comisia a reținut nu ultimul exercițiu complet anterior adoptării deciziei în litigiu, și anume cel din anul 2012, ci exercițiul precedent, și anume cel din anul 2011, pentru motivul că acesta din urmă constituia ultimul exercițiu complet de activitate normală și, pe de altă parte, a considerat că Comisia avea temeii să procedeze în acest mod, întrucât exercițiul din anul 2012 era un exercițiu de lichidare a activelor A.L Industrier, care evidenția venituri străine unor activități economice normale.
- 201 La punctele 458 și 459 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat după cum urmează:
- „458 [...] trebuie să se arate că, potrivit jurisprudenței, obiectivul urmărit prin stabilirea, la articolul 23 alineatul (2) [din Regulamentul nr. 1/2003], a unui plafon de 10 % din cifra de afaceri a fiecărei întreprinderi care a participat la încălcare este printre altele de a evita ca aplicarea unei amenzi într-un cuantum superior acestui plafon să depășească capacitatea de plată a întreprinderii la data la care aceasta este recunoscută ca fiind răspunzătoare pentru încălcare sau i se aplică de către Comisie o sancțiune pecuniară (Hotărârea [din 4 septembrie 2014,] YKK și alții/Comisia, [C-408/12 P, EU:C:2014:2153], punctul 63; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea [din 15 iunie 2005,] Tokai Carbon și alții/Comisia, [T-71/03, T-74/03, T-87/03 și T-91/03, nepublicată, EU:T:2005:220], punctul 389, și Hotărârea din 16 noiembrie 2011, Kendrion/Comisia, T-54/06, EU:T:2011:667, punctul 91).
- 459 În consecință, Comisia, după ce a exclus posibilitatea stabilirii plafonului aplicabil A.L Industrier ținând seama de anul 2012, respectiv de anul imediat anterior celui al adoptării deciziei [în litigiu], nu putea să ajungă până la [anul] 2005, ci trebuia să utilizeze cifra de afaceri din ultimul an, anterioară [anului] 2012, în cursul căruia activitățile economice ale A.L Industrier fuseseră normale, independent de sectoarele de activitate ale acesteia.”

Argumentația părților

- 202 Prin intermediul celui de al nouălea motiv, îndreptat împotriva punctelor 458 și 459 din hotărârea atacată, recurentele reproșează Tribunalului că a încălcat articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, precum și Hotărârea din 7 iunie 2007, *Britannia Alloys & Chemicals/Comisia* (C-76/06 P, EU:C:2007:326, punctul 20), și Hotărârea din 15 mai 2014, *1. garantovaná/Comisia* (C-90/13 P, nepublicată, EU:C:2014:326, punctele 15-17), prin faptul că a aplicat un criteriu eronat pentru determinarea exercițiului financiar relevant în vederea stabilirii plafonului amenzii care poate fi aplicată A.L Industrier.
- 203 Tribunalul ar fi interpretat într-un mod foarte restrictiv articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 prin faptul că a reținut doar obiectivul care constă în a se evita ca amenzile să depășească capacitatea de plată a întreprinderilor fără ca acesta să fie evaluat comparativ cu celălalt obiectiv, care urmărește asigurarea unui efect suficient de disuasiv al amenzilor aplicate. Procedând astfel, prin faptul că a reținut cifra de afaceri a acestei societăți în anul 2011, Tribunalul ar fi aplicat A.L Industrier o amendă inadecvată în raport cu capacitatea sa de plată și cu situația sa economică reală în perioada încălcării. În memoriul în replică, recurentele precizează că, la punctul 459 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi respins anul 2005 drept an de referință pentru simplul motiv că nu ar fi ultimul an de exercițiu normal de activitate a A.L Industrier, anterior anului 2012.
- 204 Comisia apreciază, la rândul său, că al nouălea motiv este inadmisibil, întrucât constatarea potrivit căreia ultimul exercițiu complet ce reflectă activități economice normale ale A.L Industrier este cel corespunzător anului 2011 constituie o chestiune de fapt și, în orice caz, acest motiv este nefondat.

Aprecierea Curții

- 205 De la bun început, trebuie să se arate că, prin intermediul prezentului motiv, recurentele critică nu aprecierea efectuată de Tribunal în ceea ce privește caracterul normal al exercițiului financiar din anul 2011 sau din anul 2005, care este o apreciere de fapt ce nu poate fi repusă în discuție în cadrul unui recurs în lipsa unei susțineri și, *a fortiori*, a demonstrării de către recurente a unei denaturări a faptelor sau a elementelor de probă, ci criteriul utilizat de Tribunal pentru a înlătura luarea în considerare a exercițiului financiar din anul 2012.
- 206 Procedând astfel și contrar susținerilor Comisiei, acest motiv este admisibil.
- 207 Aceeași concluzie este valabilă și în măsura în care eventuala constatare a unei erori de drept a Tribunalului în ceea ce privește criteriul aplicat la alegerea exercițiului financiar care a servit drept bază pentru aplicarea plafonării cotei-părți din amenda impusă A.L Industrier nu ar avea drept consecință stabilirea în sarcina acestei societăți, în privința căreia decizia în litigiu a devenit definitivă, o majorare a cotei-părți de răspundere solidară care îi revine, solicitare care nu este formulată, de altfel, de recurente, și nu ar avea consecințe decât în privința acestora din urmă.
- 208 Cu privire la fond, trebuie amintit că articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003 prevede un mecanism de plafonare a amenzii aplicate întreprinderilor pentru încălcarea articolelor 101 și 102 TFUE, având drept scop să se evite ca amenzile să fie disproporționate în raport cu importanța întreprinderilor în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iunie 2007, *Britannia Alloys & Chemicals/Comisia*, C-76/06 P, EU:C:2007:326,

punctul 24) și, prin urmare, să se evite ca amenzile să depășească 10 % din cifra de afaceri totală realizată de acestea în exercițiul financiar anterior celui în cursul căruia a fost adoptată decizia Comisiei prin care sunt sancționate.

- 209 În această din urmă privință, Curtea a avut deja ocazia să precizeze că, pentru stabilirea noțiunii de „exercițiu financiar precedent”, Comisia trebuie să aprecieze, în fiecare caz și ținând cont de context, precum și de obiectivele urmărite prin regimul de sancțiuni instituit prin Regulamentul nr. 1/2003, impactul asupra întreprinderii în cauză, ținând seama în special de o cifră de afaceri ce reflectă situația economică reală a acesteia în perioada în care a fost săvârșită încălcarea (Hotărârea din 7 iunie 2007, *Britannia Alloys & Chemicals/Comisia*, C-76/06 P, EU:C:2007:326, punctul 25).
- 210 Astfel, este posibil să nu se rețină ultimul exercițiu financiar anterior celui în cursul căruia a fost adoptată decizia Comisiei dacă acesta nu corespunde unui exercițiu complet de activitate economică normală într-o perioadă de 12 luni (Hotărârea din 7 iunie 2007, *Britannia Alloys & Chemicals/Comisia*, C-76/06 P, EU:C:2007:326, punctul 26).
- 211 Cu toate acestea și ținând seama de formularea, de contextul, precum și de obiectivele urmărite de regimul de sancțiuni instituit prin Regulamentul nr. 1/2003, Comisiei îi revine sarcina să rețină primul exercițiu financiar complet de activitate economică normală precedent.
- 212 În speță, din cuprinsul punctelor 451 și 459 din hotărârea atacată reiese că Tribunalul a considerat, pe de o parte, că ultimul exercițiu financiar anterior deciziei în litigiu, și anume cel corespunzător anului 2012, nu constituia un exercițiu financiar de activitate economică normală, întrucât era un exercițiu de lichidare a activelor și, pe de altă parte, că exercițiul financiar corespunzător anului 2011 constituia un exercițiu de activitate economică normală.
- 213 Având în vedere aceste constatări, care țin de aprecierea suverană a faptelor de către Tribunal și în privința cărora recurente nu au invocat o denaturare, în mod întemeiat și fără să fi fost nevoie să se aprecieze oportunitatea recurgerii la cifra de afaceri a unui exercițiu financiar prealabil, în speță cea corespunzătoare anului 2005, Tribunalul a putut să rețină cifra de afaceri corespunzătoare anului 2011 în scopul calculării plafonului amenzii aplicate A.L Industrier în temeiul articolului 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003.
- 214 Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se respingă al nouălea motiv de recurs ca fiind nefondat și, prin urmare, recursul în întregime.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 215 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din același regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 216 Întrucât Comisia a solicitat obligarea recurenților la plata cheltuielilor de judecată, iar recurente au căzut în pretenții, se impune obligarea acestora să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de Comisie.

217 Articolul 140 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, prevede că statele membre și instituțiile care au intervenit în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată.

218 În consecință, Regatul Unit va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă Xellia Pharmaceuticals ApS și Alpharma LLC să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de Comisia Europeană.

3) Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord suportă propriile cheltuieli de judecată.

Semnături